ISSN 1338-9025

UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS

Časopis Trnavskej univerzity v Trnave

3 | 2018

Za profesorom Petrom Blahom, emeritným rektorom TU

Trnavské právnické dni aj s účasťou bývalého prezidenta ČR Václava Klausa

Pozdrav jubilantovi prof. Bohumilovi Chmelíkovi

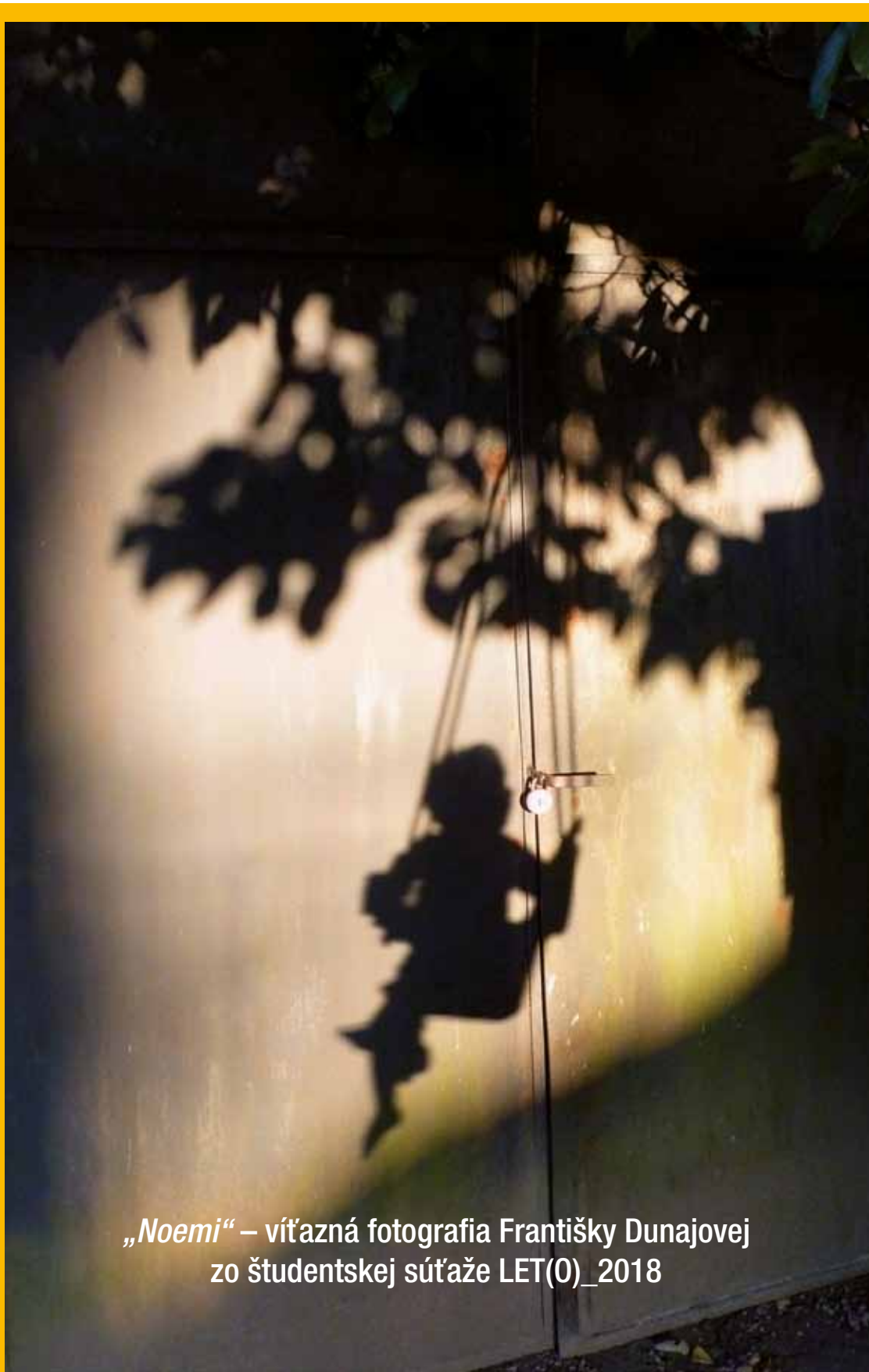

„Noemi“ – víťazná fotografia Františky Dunajovej zo študentskej súťaže LET(O)_2018

OBSAH

Pohľadom rektora 2
Na pulze univerzity 3
Profily osobností 11
Čas na interview 11
Zo života fakúlt 14
Ponad čas 24
Názory, myšlienky, informácie 26
Naši absolventi 28
Študentská panoráma..... 29
Študentské mobility 30
Kaleidoskop 30
Jazykové okienko 31

UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS
časopis Trnavskej univerzity v Trnave

Číslo reg. na MK SR:
EV 4665/12, ISSN 1338-9025
Vydáva Trnavská univerzita v Trnave,
Hornopotočná 23,
918 43 Trnava,
IČO 31 825 249,
č. tel.: 033/5939111
http://www.truni.sk/
e-mail časopisu:
casopis.TU@truni.sk
Predseda redakčnej rady a zodpovedný redaktor:
prof. PhDr. Vladimír Rábik, PhD.
Členovia redakčnej rady:
Mgr. Michaela Rušinová
doc. PhDr. Gabriela Magalová, PhD.
prof. MUDr. Bohumil Chmelík, PhD.
doc. S. S. Lic. Jozef Tiňo, PhD.
Mgr. Jozef Žuffa, Dr. theol.
ThLic. Mgr. Michaela Moravčíková, ThD.
PhDr. Zuzana Martinkovičová
PhDr. Henrieta Žažová, PhD.
Bc. Adrián Kobetič
Mgr. Veronika Durinová
Marek Gunič
doc. PhDr. Zuzana Lopatková, PhD.
Andrej Gejdoš
Spolupracovníci:
PhDr. Adriana Krupová
PhDr. Marián Manák, PhD.
Výkonný redaktor: Emil Borčin
Grafická úprava: Jana Janíková
Tlač: Typi Universitatis Tyrnaviensis, vydavateľstvo TU, spoločné pracovisko Trnavskej univerzity a VEDY, vydavateľstva SAV
Periodicita vydávania: štvrťročník
Dátum vydania periodickej tlače:
október 2018, ročník siedmy

Marek Šmid, rektor Trnavskej univerzity v Trnave

Vážené čitateľky a vážení čitatelia,
Národná rada Slovenskej republiky schválila nedávno nový zákon o kvalite vzdelávania na vysokých školách a tiež rozsiahlu novelu súčasného zákona o vysokých školách. Zástancovia týchto legislatívnych zmien hovoria, že tým sa zvýši kvalita vzdelávania a vedy, odporcovia tvrdia opak. Slovenská rektorská konferencia zasielala Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR, vláde SR i parlamentu počas celého procesu svoje pohľady a pripomienky. Niektoré sa prijali, iné nie. Ide o zákon štátu, za ktorý má zodpovednosť štát; je to však zákon, ktorý reguluje život na vysokých školách a im je adresovaný.
Naša univerzita predvídala väčšinu nových noriem týchto zákonov a dlhodobejšie sa na ne pripravovala. Dnes môžeme konštatovať, že toto sa podarilo. Otázkou však zostáva, akým spôsobom sa bude nová právna úprava interpretovať a aplikovať. Či prevažne v dobrej vôli a vecne, alebo viac v zlej vôli a záujmovo.
Slovenská spoločnosť je veľmi rozdelená a záujmovo zainteresovaná. Dúfam, že nové zákony prinesú viac pozitív a že štát i spoločnosť ich budú pripravené používať v dobrej vôli a v prospech študentov a zamestnancov vysokých škôl, a tým nás všetkých. To bude veľmi dôležité. Trnavská univerzita v Trnave nebude meniť svoj stály postoj a k tomuto bude maximálne pripievať, a to aj v budúcnosti v určite veľmi zložitých podmienkach.

Jedna otázka

prof. doc. JUDr. Marekovi Šmidovi, PhD., rektorovi Trnavskej univerzity, prezidentovi Slovenskej rektorskej konferencie (SRK):

Aké kompetencie ma SRK a aké úlohy ju čakajú v najbližšom období?

Slovenská rektorská konferencia je podľa zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách jedným z troch orgánov reprezentujúcich vysoké školy v Slovenskej republike. Jeho cieľom je koordinácia a podpora činnosti rektorov slovenských vysokých škôl a ich užšia spolupráca v záujme života škôl a utvárania vysokoškolskej politiky. SRK najmä koordinuje a podporuje vzájomnú spoluprácu rektorov slovenských vysokých škôl, prerokúva a zaujíma stanovisko k zásadným otázkam súvisiacim s vysokoškolskou politikou, k návrhom všeobecne záväzných právnych noriem, ktoré sa bezprostredne dotýkajú života vysokých škôl, vytvára predpoklady na spoluprácu vysokých škôl SR a vzájomný tok informácií medzi nimi; nadväzuje a udržuje kontakty so zahraničím, s rektorskými konferenciami iných krajín, inými združeniami rektorov vysokých škôl, ako aj s Európskou asociáciou univerzít.
Oveľa konkrétnejšie kompetencie má konferencia podľa zákona o vysokých školách pri rôznych dôležitých rozhodnutiach, ktoré sa ich týkajú. Schvaľuje návrhy alebo sa vyjadruje k návrhom, ktoré jej predkladá podľa zákona minister školstva SR. Vyjadruje sa k návrhu ministra na vymenúvanie a odvolávanie predsedu, podpredsedu a ďalších členov Akreditačnej komisie; vyjadruje sa k návrhu ministra na odvolanie člena Akreditačnej komisie; vyjadruje sa k určeniu dotácie zo štátneho rozpočtu z kapitoly MŠVVaŠ SR vysokým školám; schvaľuje obmedzenie alebo odňatie pôsobnosti orgánov akademickej samosprávy verejnej vysokej školy alebo jej fakulty v prípadoch uvedených v zákone; schvaľuje odňatie udeleného štátneho súhlasu súkromnej vysokej škole, ak porušuje povinnosti ustanovené zákonom alebo určené jej vnútorným predpisom; prerokúva ďalšie návrhy a opatrenia z podnetu ministra alebo na požiadanie združenia, ak sa významne dotýkajú vysokých škôl; vyjadruje sa k návrhu MŠVVaŠ SR vláde o zaradenie neuniverzitnej verejnej vysokej

školy medzi univerzitné verejné vysoké školy, ak uvedená neuniverzitná verejná vysoká škola spĺňa podľa vyjadrenia Akreditačnej komisie podmienky na takéto zaradenie; vyjadruje sa k návrhu zákona, ktorý má ministerstvo v úmysle predložiť vláde na zaradenie univerzitnej verejnej vysokej školy medzi neuniverzitné verejné vysoké školy, ak univerzitná verejná vysoká škola nespĺňa podľa Akreditačnej komisie podmienky podľa § 2 ods. 4 zákona a ani nedostatky podľa § 85 ods. 2 zákona neodstránila; vyjadruje sa k návrhu ministerstva o zaradenie univerzitnej vysokej školy medzi výskumné univerzity, ak uvedená vysoká škola spĺňa podľa vyjadrenia Akreditačnej komisie na základe komplexnej akreditácie činnosti podmienky na takéto zaradenie; vyjadruje sa k návrhu ministerstva o vyradenie univerzitnej verejnej vysokej školy spomedzi výskumných univerzít, ak uvedená vysoká škola podľa vyjadrenia Akreditačnej komisie na základe komplexnej akreditácie činnosti nedosahuje vynikajúce výsledky v oblasti vedy a techniky, ako aj pri uskutočňovaní študijných programov tretieho stupňa; vyjadruje sa k návrhu ministerstva o obmedzení medziročného nárastu študentov v dennej forme štúdia, na ktorých poskytne jednotlivým vysokým školám finančné prostriedky.

V súčasnosti ide o spoluprácu, pripomienkovanie a implementáciu viacerých dokumentov. Ide napríklad o *Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania* a jeho implementáciu, uznesenie vlády SR (27. jún 2018), zákon č. 270/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách (11. september 2018), zákon č. 269/2018 Z. z. o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania (11. september 2018); pripravovať sa budú takto Štandardy pre vnútorný systém, pre študijné programy a pre habilitačné konanie a inauguračné konanie, ale aj metodika na vyhodnocovanie týchto štandardov či nová sústava študijných odborov.

Vysoké školy sú rôznorodé, majú svoje prirodzené záujmy i problémy. Vo vzájomnom spojení však určite dokážu pevnejšie stáť za úlohami a myšlienkami, ktorým prirodzene najlepšie rozumejú.

Pri príležitosti otvorenia akademického roka si pedagógovia a študenti Trnavskej univerzity uctili pamiatku prvého rektora obnovenej univerzity prof. Antona Hajduka položením venca k jeho buste

Slávnostné otvorenie akademického roka Trnavskej univerzity

Trnavská univerzita v Trnave otvorila vo svojej novodobej histórii 27. akademický rok. Na piatich fakultách bude študovať 4 600 študentov v dennej a externej forme štúdia. Z nich viac ako tisíc nastupuje do prvého ročníka bakalárskeho štúdia.

Slávnostné otvorenie sa konalo v pondelok 24. septembra 2018. Program sa začal s *Veni Sancte* v Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa. Počas homílie dekan Teologickej fakulty TU Miloš Lichner SJ motivoval predovšetkým študentov k službe iným. Po svätej omši rektor Marek Šmid odovzdal Zlatú medailu Trnavskej univerzity dvom pedagógom – Jánovi Ďuricovi SJ a Andrejovi Filípkovi SJ – za ich celoživotný prínos pre rozvoj univerzity.

Slávnosť pokračovala uctením si pamiatky prvého rektora obnovenej univerzity prof. Antona Hajduka položením venca pri jeho buste. Spomienkové prejavy predniesli otec biskup Ján Orosch, rektor Trnavskej univerzity Marek Šmid a emeritný profesor Bohumil Chmelík.

Ocenenie za výnimočnú reprezentáciu

Program vyvrcholil akademickou ceremóniou, počas ktorej boli ocenení desiati študenti za výnimočnú reprezentáciu univerzity v oblasti študijných, športových alebo kultúrnych aktivít. Rektor univerzity odovzdal ocenenia nasledujúcim študentom:

- **Vladimírovi Hurbanovi,** za úspešnú reprezentáciu na národných a medzinárodných majstrovstvách v lukostreľbe;
- **Bc. Dominike Kuchynkovej**, za reprezentáciu na kultúrnych podujatiach;
- **Bc. Marekovi Prudovičovi**, za vynikajúce výsledky v štúdiu a aktívnu spoluprácu na fakultných aktivitách;
- **Bc. Jurajovi Valentovičovi**, za úspešnú reprezentáciu univerzity v zahraničí a prácu v univerzitnom buddy tíme;
- **Mgr. Ľubici Nicolussi**, za dlhodobo vynikajúce študijné výsledky;
- **Bc. Kataríne Sovíkovej**, za študijné výsledky a opakovanú reprezentáciu na celoslovenskom kole ŠVOČ;
- **Bc. Eve Schneiderkovej**, za spoluprácu pri riešení projektu „Rastieme spoločne“;
- **Bc. Tatiane Beňušovej**, za spoluprácu pri riešení projektu „Rastieme spoločne“;
- **Bc. Simone Bagalovej**, za opakovanú spoluprácu pri fakultných podujatiach a študentských aktivitách;
- **Ing. Bc. Kristíne Šmogrovičovej**, za vynikajúce študijné výsledky a spoluorganizovanie fakultných činností.

Kultúrny program pripravila vokálno-inštrumentálna skupina Trnavskej univerzity v Trnave Felicitas.

Jozef Žuffa

Študenti ocenení za výnimočnú reprezentáciu univerzity

Právny štát – medzi vedou a umením

Trnavské právnické dni, ktoré sa konajú s dvojročnou periodicitou, sú jedným z najvýznamnejších právnických podujatí v našom geografickom priestore. V roku 2018 sa po predchádzajúcej sérii úspešných medzinárodných konferencií konali vo formáte medzinárodného vedeckého kongresu. Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave ich usporiadala v spolupráci so štyrmi zahraničnými fakultami, a to s Fakultou kánonického práva Pápežskej saleziánskej univerzity v Ríme, Právnickou fakultou Užhorodskej národnej univerzity v Užhorode, Fakultou práva, kánonického práva a verejnej správy Katolíckej univerzity Jána Pavla II. v Lubline a Právnickou fakultou Moskovskej štátnej regionálnej univerzity v Moskve.

Nosná téma kongresu reflektovala dynamiku spoločnosti ostatných dvoch rokov a nové výzvy, ktoré stoja pred starým kontinentom a jednotlivými štátmi. Organizátori mali na zreteli vlnu kríz právnosti štátov nielen v strednej a východnej Európe, ale aj v širšom geopolitickom kontexte. Modality týchto premien demokratického právneho štátu, viditeľné aj voľným okom v zastupiteľských orgánoch či vo verejnej diskusii, sa v každom štáte a každom právnom odvetví manifestujú inak. *Trnavské právnické dni* opäť ponúkli platformu na diskusiu o týchto manifestáciách, a to aj so znovuotvorením otázky o povahe právneho štátu ako takého. Právny štát predstavuje nielen rámec nášho fungovania v demokracii, ale aj ideu, na ktorú sa upínajú subjekty práva pri domáhaní sa svojich práv. V poslednom čase sa však aktualizuje aj ako špecifické pnutie medzi tým, čo je, a tým, čo má byť. Oživuje sa preto aj potreba návratu k podstate regulatívnej a hodnotovej funkcie práva. Kvalitnou vedeckou platformou pre diskusiu a formovanie záverov boli konferencie, sekcie a workshop, ktoré zorganizovali jednotlivé pracoviská fakulty, a v neposlednom rade aj plenárne zasadnutie podujatia.

Trnavské právnické dní 2018 svojimi príhovormi otvorili rektor Trnavskej univerzity prof. Marek Šmid (v prvom rade vľavo) a dekanka PF TU doc. Andrea Olšovská (vpravo), storočnicu samostatného Československa a výzvy súčasnej éry vo svojom príspevku reflektoval bývalý prezident ČR prof. Václav Klaus (v strede).

Plénum svojimi príhovormi otvorili rektor Trnavskej univerzity prof. Marek Šmid a dekanka právnickej fakulty doc. Andrea Olšovská. Obaja podčiarkli závažnosť traktovanej témy kongresu a kontextualizovali ju s ohľadom na historické udalosti, ktoré si v roku 2018 pripomíname, a to aj so zvláštnymi zreteľom na spoločné a oddelené cesty Slovenska a Českej republiky. Na oboch nadviazal prvý z rečníkov, bývalý prezident Českej republiky prof. Václav Klaus, ktorý reflektoval neúplnú storočnicu samostatného Československa a výzvy súčasnej éry. O vznešenej myšlienke právneho štátu na scestí referoval vo svojej prednáške prof. Karel Eliáš z domácej akademickej pôdy a o konci moderny v súvislosti s ontogenézou subjektu od Aristotela po Kunderu hosť z PF UK v Bratislave prof. Marek Števček. Nasledovali prednášky zástupcov spoluorganizujúcich fakúlt zo zahraničia.

Právnická fakulta TU pripravila pre účastníkov aj večernú exkurziu pod názvom Univerzitná Trnava a spoločenské stretnutie. Druhý deň kongresu bol venovaný práci konferencií, sekcií a workshopu, ktoré jednotlivé katedry a ústavy právnickej fakulty starostlivo pripravili, majúc na zreteli najaktuálnejšie dianie v hlavných oblastiach svojho vedeckého záujmu. Traktovali, okrem iného, problematiku trestnoprávnych súvislostí ochrany života a zdravia, európske piliere sociálnych práv, princíp legality v materiálnom právnom štáte, princíp právneho štátu v medzinárodnom a európskom práve, štát a právo v prevratových súkolesiach času, otázky náboženských menšín, právne otázky súvisiace s cestovným ruchom a iné. Široká účasť domácich a zahraničných kolegov (Česká republika, Rakúsko, Poľsko, Ukrajina, Rusko, Francúzsko, Taliansko) nielen z akademických pracovísk, ale aj odborníkov z praxe sú zárukou vedeckej kvality, širokospektrálnosti pohľadov na danú problematiku, prepojenia na prax, ale aj záväzkom neustále prehlbovať a sprostredkovať výsledky vedeckého bádania. Prispieť týmto vedeckým kongresom – *Trnavskými právnickými dňami 2018* – k lepšiemu vedeckému uchopeniu idey právneho štátu i k jeho dobrej praxi bolo neskromným želaním Právnickej fakulty TU v Trnave.

Michaela Moravčíková
Foto: František Hanušiak

Biele srdce pre Alenu Uríčkovú a Máriu Musilovú

Pri príležitosti Medzinárodného dňa sestier (12. máj – podľa dňa narodenia zakladateľky profesionálneho ošetrovateľstva Florence Nightingale) aj tento rok Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek odovzdala prestížne ocenenie *Biele srdce*. V kategórii *sestra a pôrodná asistentka – pedagóg* toto ocenenie získala naša kolegyňa PhDr. Alena Uríčková, PhD.

Doktorka A. Uríčková má vlastnosti, ktoré sú v súčasnosti menej všímané a cenené. Je dôsledná, dochvíľna, so zmyslom pre spravodlivosť. S týmito vlastnosťami sa z nej stala výnimočná sestra inštrumentárka a neskôr aj vedúca sestra v jednom z prestížnych zdravotníckych zariadení. Po skončení externého univerzitného vzdelania dostala ponuku vyučovať na Trnavskej univerzite v Trnave budúce sestry. Je zástancom stáleho učenia sa, ktoré vyžaduje vlastnú námahu. Svoje dlhoročné skúsenosti tak už viac ako desaťročie odovzdáva študentom, pre ktorých sa stala veľmi obľúbenou a uznávanou pedagogičkou. Je vedúcou klinickej praxe študentov, a tak jej priamy kontakt s pacientmi je súčasťou jej profesijného života už viac ako 30 rokov.

Ocenenie *Biele srdce* sa každoročne udeľuje aj jednej sestre *za mimoriadny celoživotný prínos pre ošetrovateľstvo*. Tento rok ho získala doc. PhDr. Mária Musilová, PhD., ktorá sa pred viac ako 20 rokmi zaslúžila o založenie a budovanie katedry ošetrovateľstva na našej fakulte. Absolvovala na nej doktorandské štúdium i habilitačné konanie a svojím prístupom a osobnosťou ovplyvnila viaceré (budúce) docentky a odborné asistentky z tejto katedry, ako aj stovky sestier na celom Slovensku. Za zmienku stojí i to, že bola školiteľkou dizertačnej práce PhDr. A. Uríčkovej. Aj po rokoch sme hrdí na to, že pani docentku Musilovú, osobnosť, ktorá tvorila dejiny súčasného ošetrovateľstva, môžeme nazývať našou kolegyňou.

Doc. PhDr. Mária Musilová, PhD., druhá zľava, v strede prezident SR Andrej Kiska, prvá sprava PhDr. Alena Uríčková, PhD.

Obom oceneným dámam ošetrovateľstva zo srdca blahoželáme.

Jana Boroňová, Ľubica Ilievová

Za Dr. h. c. mult. prof. JUDr. Petrom Blahom, CSc.

Dňa 29. mája 2018 širokú akademickú obec zarmútila správa, že nás navždy opustil Dr. h. c. mult. prof. JUDr. Peter Blaho, CSc., emeritný rektor Trnavskej univerzity v Trnave.

Prof. Blaho sa narodil 1. januára 1939 v Nitre. Základné a stredoškolské vzdelanie získal v Topoľčanoch. Štúdium na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave ukončil v roku 1965. V roku 1967 nastúpil ako asistent na Katedre dejín štátu a práva PF UK. O rok na to získal po úspešnom rigoróznom konaní titul doktora práv (JUDr.). V roku 1978 získal titul kandidáta vied (CSc.), o dva roky aj titul docenta a v roku 1991 mu bol udelený titul profesor pre dejiny štátu a práva a rímske právo. Študoval tiež právnu komparatistiku na univerzite v Štrasburgu (1969) a rímske právo na univerzite v Ríme (1981).

Prof. Blaho zastával viaceré dôležité akademické funkcie: v rokoch 1991 – 1997 bol dekanom PF UK v Bratislave, v rokoch 1999 a 2000 pôsobil vo funkcii dekana PF TU a v rokoch 2000 – 2007 zastával post rektora Trnavskej univerzity.

Spolupodieľal sa na znovuobnovení činnosti Právnickej fakulty TU v Trnave, kde pôsobil na Katedre rímskeho a cirkevného práva. Počas svojho pôsobenia na na našej univerzite založil Typi Universitatis Tyrnaviensis – vydavateľstvo Trnavskej univerzity a VEDY, vydavateľstva SAV (2001), Ústav dejín Trnavskej univerzity (2001) a podieľal sa aj na založení Slovenského historického ústavu v Ríme (2004). Bol tiež jedným zo zakladateľov Nadácie Štefana Lubyho a medzinárodného vedeckého časopisu *Orbis Iuris Romani*.

Prof. Blaho bol v odbornej a vedeckej obci všeobecne uznávaný za významného romanistu európskeho rozmeru. Za svoju prácu získal viacero ocenení, z ktorých najvýznamnejšie sú Pamätná medaila Univerzity Karlovej v Prahe (1998), za prínos pri príprave Základnej zmluvy medzi Svätou stolicou a Slovenskou republikou mu bol udelený pápežom Jánom Pavlom II. titul Rytier commendator rádu Sv. Gregora Veľkého (2001) a štátne vyznamenanie Pribinov kríž I. triedy udelený prezidentom SR (2004), Cena mesta Trnava za obnovenie PF TU (2005). V akademickej sfére medzi najväčšie prejavy uznania dielu pána profesora patria udelenia titulu *Doctor honoris causa* na poľskej Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego vo Varšave (2008) a na Trnavskej univerzite v Trnave (2016).

Posledná rozlúčka s prof. Petrom Blahom sa uskutočnila 2. júna 2018 v Kostole Loretánskej Panny Márie v Bratislave.

Marián Manák

Aj jazyky majú svoj deň

September je významným mesiacom nielen pre mnohých ľudí, ale aj pre jazyky, pretože práve v tento mesiac oslavujú všetky z nich svoj veľký deň. Týmto dňom je 26. september, ktorý bol v roku 2001 Radou Európy vyhlásený za Európsky deň jazykov. V miernom predstihu ho v utorok 25. septembra 2018 na Trojičnom námestí v Trnave spolu s ostatnými oslávili aj tí, ktorí jazyk milujú natoľko, že sa pre nich stal predmetom vedeckého bádania a neoddeliteľnou súčasťou každodenného života – členovia Katedry slovenského jazyka a literatúry, Katedry anglického jazyka a literatúry, Katedry nemeckého jazyka a literatúry PdF TU, ako aj Katedry klasických jazykov FF TU. Okrem nich mohli návštevníci na podujatí nájsť aj zástupcov Univerzity sv. Cyrila a Metoda, Slovenskej esperantskej federácie, vzdelávacieho centra Havava, medzinárodnej mládežníckej mimovládnej organizácie E@I a mnohých ďalších.

Ulička jazykov, ktorej cieľom bolo pripomenúť si jazykovú rôznorodosť spätú s Európou, bola lemovaná krásne vyzdobenými stánkami všetkých zúčastnených. Záujem o ňu bol veľký od skorého rána a prví návštevníci sa pri stánkoch pristavili už počas príprav. Neskôr všetkých privítala prorektorka Trnavskej univerzity v Trnave doc. Ing. Viera Peterková, PhD., ktorá podujatie krátkym príhovorom otvorila. Hostia sa následne mohli vrhnúť do víru rozmanitých aktivít, súťaží a hier, ktoré poukázali na to, že jazyk je možné učiť sa i precvičovať zábavnou a nenásilnou formou. Taktiež sa dozvedeli aj mnoho informácií o rôznych jazykových organizáciách a združeniach, skvelých publikáciách či pripravovaných podujatiach vo svete jazykov. Na podujatí sa návštevníci stretli nielen s anglickým, nemeckým či latinským jazykom, ale aj s esperantom a naším národným jazykom – slovenským, o ktorý bol – z pohľadu organizátorov – najväčší záujem. V jeho stánku si každý mohol zistiť pôvod svojho priezviska, napísať zaujímavý diktát, zahrať vedomostný kvíz či jazykové domino. Konečné poradie súťažiacich nebolo dôležité, pretože ocenení boli všetci.

Záujem o jazyky priviedol na Trojičné námestie v Trnave množstvo návštevníkov

Členovia Katedry slovenského jazyka a literatúry so zápalom a radosťou venovali čas každému záujemcovi o slovenský jazyk

Na záver je potrebné povedať, že Ulička jazykov 2018 v Trnave bola vydareným podujatím, ktoré nielen upriamilo pozornosť na jazyky, ale aj predstavilo úžasné zaujímavosti a skvelé spôsoby, ktorými môžu byť jazyky zdokonaľované a upevňované. Zaželajme si preto čo najviac takýchto inšpiratívnych a príjemných stretnutí.

Jakub Hriňák
Foto: Juraj Hladký

Novinky v univerzitnej knižnici

Univerzitná knižnica pre svojich čitateľov pripravila ďalší z pomocných nástrojov potrebných na prácu s online katalógom – videonávody. V nich možno vidieť a zároveň si vypočuť, ako sa prihlásiť do svojho konta či predĺžiť si výpožičný čas kníh. Videonávody sú umiestnené v ľavom dolnom rohu online katalógu a po kliknutí na príslušný návod si môžete pozrieť a vypočuť postup pri jeho aplikovaní.

Na úseku absenčných výpožičiek pribudli nové regály. Tieto úpravy sa uskutočnili na úkor oddychovej zóny. Získal sa však vzácny priestor pre nové knihy. Každý regál je označený rozpätím signatúr kníh, ktoré sa na nich nachádzajú.

Do portfólia elektronických informačných zdrojov pribudla multiodborová a čiastočne plnotextová databáza Info Trac od vydavateľstva GALE, ktorá poskytuje viac ako 31 800 titulov z rôznych vedných odborov. Je rozdelená do troch sekcií: AcademicOneFile – databázu s obsahom viac ako 17 000 titulov; GeneralOneFile – databázu s obsahom viac ako 14 000 titulov a Infotrac Custom Journal – databázu s 50 titulmi periodík vybraných podľa odborového zamerania Trnavskej univerzity.

Anna Chobotová, Stanislav Šišulák

Medzinárodné právo verejné v praxi

Katedra medzinárodného práva a európskeho práva Právnickej fakulty TU aj tento rok pokračovala v organizovaní prednášok odborníkov z praxe, a to najmä vďaka výbornej spolupráci s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (MZVaEZ SR).

V letnom semestri sa uskutočnili dve podujatia. Dňa 25. apríla 2018 prednášal na tému Aktuálne dianie v OSN Albín Otruba, vedúci oddelenia hlavných orgánov OSN a kandidatúr MZVaEZ SR, ktorý študentom priblížil históriu vzniku OSN, jej hlavnú štruktúru, ale zdôraznil aj úlohu československej diplomacie a slovenských zástupcov na procesoch vedúcich k vzniku OSN, ako aj prípravy Charty OSN. Pripomenul, že Slovensko ako súčasť bývalého Československa bolo jedným z 51 zakladajúcich štátov OSN a na vypracovaní Charty OSN sa podieľal aj Slovák Ján Papánek, rodák z Brezovej pod Bradlom, prvý vyslanec ČSR pri OSN. Prednášajúci taktiež podotkol, že Slovensko je na pôde OSN aktívne aj v súčasnosti. Minister Miroslav Lajčák pôsobil ako predseda práve skončeného 72. zasadnutia VZ OSN, čo je protokolárne najvyššia pozícia v systéme OSN. Slovensko bolo jediným kandidátom na túto pozíciu a M. Lajčák bol endorsovaný v rámci Východoeurópskej regionálnej skupiny OSN (VERS). Slovenská republika však od roku 1993 bola už členom Hospodárskej a sociálnej rady, Bezpečnostnej rady i Rady OSN pre ľudské práva, slovenskí diplomati, napr. Eduard Kukan, Ján Kubiš, Miroslav Jenča, boli, resp. sú osobitnými vyslancami generálneho tajomníka OSN v rôznych regiónoch. Úspech zaznamenal aj Peter Tomka, ktorý od roku 2003 nepretržite pôsobí ako sudca Medzinárodného súdneho dvora.

A. Otruba priblížil aj systém multilaterálnej diplomacie či aplikácie noriem medzinárodného práva najmä v oblasti zabezpečenia mieru a bezpečnosti vo svete. Podstatná časť prednášky sa venovala analýze aktuálneho diania v OSN i aktuálnych problémov riešených na jej rôznych úrovniach, medzi ktoré patrí udržateľný rozvoj, reforma bezpečnostného sektora, dôležitosť preventívnej diplomacie a mediácie ako kľúčového nástroja na udržiavanie medzinárodného mieru a bezpečnosti, ako aj otázky migrácie a utečencov. Zástupca MZVaEZ SR priblížil študentom aj otázku kandidatúr Slovenskej republiky, resp. jej predstaviteľov na rôzne pozície či členstvá v rámci štruktúry OSN a spôsob hľadania podpory pre naše kandidatúry.

O aktuálnom dianí v OSN trnavským študentom prednášal Albín Otruba z Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Druhá prednáška na tému Právne aspekty diplomacie sa konala 11. apríla. Roman Goga z medzinárodnoprávneho odboru MZVaEZ SR, využijúc svoje skúsenosti, ktoré nadobudol počas svojej zahraničnej služby vo viacerých štátoch, študentov oboznámil nielen so systémom diplomatického zastúpenia, ale osobitne aj s oblasťou konzulárnych stykov, výsad a imunít členov diplomatických a konzulárnych misií akreditovaných v Slovenskej republike, ako aj uplatňovaných výsad a imunít zo strany diplomatických a konzulárnych pracovníkov zastupiteľských úradov SR v zahraničí. Tak ako vždy pri prednáškach odborníkov z praxe bol ponechaný priestor aj na diskusiu, ktorý študenti využili.

Právnická fakulta TU v Trnave opätovne podporila aj projekt Letnej školy medzinárodného práva, ktorá sa uskutočnila v dňoch 9. – 13. júla 2018 na pôde PF Univerzity Komenského v Bratislave. Tento rok to bol už IV. ročník. Projekt bol určený študentom so záujmom o medzinárodné právo verejné a bol zameraný predovšetkým na aktuálne otázky a aplikačnú prax v tejto oblasti. Nás teší, že tak ako po minulé roky, aj tento rok prejavili záujem o medzinárodné právo nielen pedagógovia našej právnickej fakulty, ale taktiež aj naši študenti.

Účastníci Letnej školy medzinárodného práva

Právnická fakulta TU v Trnave, ktorá hostila predchádzajúci 3. ročník letnej školy v roku 2017, tento rok opätovne spolupracovala s hlavnými organizátormi projektu – Slovenskou spoločnosťou pre medzinárodné právo pri SAV a ELSA Slovensko. Projekt podporila aj PF UK v Bratislave a PF KU v Prahe. Pre účastníkov bol pripravený pestrý program. K jeho vyváženosti a kvalite prispelo 19 lektorov z rozličných pôsobísk (zástupcovia MZVaEZ

SR, veľvyslanectiev Českej republiky, Japonska, USA, NATO, SIS, predstavitelia tretieho sektora a v neposlednom rade pedagógovia z právnických fakúlt z Prahy, Olomouca, Bratislavy, Trnavy), ktorí 40 študentom zo Slovenska, Česka a Ukrajiny priblížili mnohé zaujímavé témy.
Lektori sa zamerali na otázky vesmírneho práva, postavenia právnika v diplomacii, štátneho občianstva v kontexte sukcesie štátov, ľudských práv v zahraničnej politike USA, EDĽP, humanitárneho práva, diplomatických výsad a imunít, migrácie, azylu, hybridných hrozieb, základných medzníkov a úlohy diplomacie SR, ako aj súčasných právnych výziev NATO. Študentom bol priblížený aj negociačný proces medzinárodných zmlúv, ktorý si vyskúšali aj osobne v rámci praktickej časti. Účastníci rozdelení do tímov sa vžili do rolí diplomatických zástupcov fiktívnych štátov a počas týždňa sa kontinuálne pripravovali na rokovania o bilaterálnej zmluve týkajúcej sa vzájomnej spolupráce, delimitácie sporných území, národnostných otázok a vyrovnania štátneho dlhu. V rámci negociácie tak študenti nielen aplikovali nadobudnuté poznatky z medzinárodného práva, ale si aj precvičili svoje argumentačné a prezentačné schopnosti.
Letná škola sa okrem vzdelávania niesla aj v znamení networkingu a spoločenského programu, počas ktorého sa študenti, lektori a organizátori mohli bližšie spoznať a pokračovať v diskusiách v neformálnej atmosfére.

Dagmar Lantajová
Foto: František Hanušiak

V knižnici viedenskej ekonomickej univerzity

Dňa 19. septembra sa pracovníčky našej univerzitnej knižnice zúčastnili na odbornej knihovníckej exkurzii, tradične organizovanej Krajskou pobočkou Spolku knihovníkov a knižníc. Cieľom bola Univerzitná knižnica Ekonomickej univerzity vo Viedni.
Jej priestormi nás sprevádzal správca elektronických zdrojov knižnice Guido Rauscher a tlmočili nám Jana Nosálová a Pavol Makovník. Modernú budovu navrhla britská architektka irackého pôvodu Zaha Hadid. Ekonomickú univerzitu založili roku 1848 ako súčasť Technickej univerzity. V súčasnosti je najväčšou ekonomickou univerzitou v Rakúsku a patrí aj medzi najväčšie v Európe. Ma okolo 20 000 študentov a za posledný rok ju navštevovalo aj 300 študentov zo Slovenska.
Univerzite veľmi záleží na životnom prostredí, po celej budove sa nachádzajú zdroje pitnej vody, smetné nádoby na triedený odpad, v priestoroch je zakázané konzumovať potraviny. Úlohou knižnice je čo najrýchlejšie poskytnúť správne informácie študentom, výskumníkom, ktorých je tu 1 200, a zamestnancom s počtom 800. Aby sa to dosiahlo, vznikli oddelenia zásob, výpožičné oddelenie, oddelenie elektronických zdrojov a publikačných služieb.
V knižnici pracuje 80 ľudí. Disponuje automatizovaným systémom, všetko je centrálne riadené. Na prízemí sú umiestnené automaty na vypožičiavanie a vrátenie literatúry, tiež bankomaty na zaplatenie poplatkov za oneskorené vrátenie. Knižnicu navštívi asi milión ľudí ročne. V prízemí sa nachádza oddelenie príjmu. Zamestnanci tu poskytujú konzultácie a registrujú nových čitateľov. Existuje viac druhov čitateľských preukazov: študentské, zamestnanecké, pre výskumníkov a pre verejnosť. Výskumníci majú prístup do budovy 24 hodín denne sedem dní v týždni.
Na poschodí je študovňa elektronických zdrojov s vysokovýkonnými počítačmi. V ďalšej študovni sa nachádza 10 000 voľne dostupných kníh, určených pre študentov na šesťtýždňovú výpožičku, ktorá sa už nedá predlžovať. V budove môžu čitatelia využiť skenery, oddychovú zónu, je tu tiež možnosť rezervovať si vopred odhlučnené študovne, ktoré využívajú hlavne kolektívy pracujúce na projektoch.
Časopisy sú určené na prezenčnú výpožičku. Čitatelia majú k dispozícii 700 tlačených časopisov, 20 000 elektronických časopisov a 1 000 denníkov.
Univerzitná knižnica iniciovala zaujímavý projekt hľadania kníh stratených počas obdobia nacizmu a pátrania po ich pôvode.
Doplnením programu našej exkurzie bola prehliadka historického centra Viedne a individuálna prehliadka pamätihodností.

Alena Bzdilová
Foto: autorka

Modernú budovu Univerzitnej knižnice Ekonomickej univerzity vo Viedni navrhla architektka Zaha Hadid

Pracovníčky našej univerzitnej knižnice v interiéri Univerzitnej knižnice Ekonomickej univerzity vo Viedni

Škola archeológie pod vodou

V chorvátskom Inter-University Center v Dubrovníku sa 17. – 24. júna 2018 uskutočnil medzinárodný seminár o využití 3D fotogrametrie pod vodou pod vedením Kotara Yamafuneho (A.P.P.A.R.A.T.U.S. LLC). Počas týždňového tréningu sa účastníci naučili pripravovať 3D modely objektov a metódu, ktorou tento japonský potápač a archeológ dokumentuje archeologické náleziská rôzneho rozsahu. Pri dokumentácii a početných cvičeniach si účastníci osvojili základy práce so softvérom ArcSoft, Rhinoceros, Photoshop a CloudCompare.

Nabitý program v učebniach Inter-University Centra (pod záštitou Univerzity v Zadare) a snaha zvládnuť proces spôsobili, že spoznávanie Dubrovníka sa obmedzilo len na skoré ranné alebo neskoré večerné vychádzky. Stredoveké mesto, žiaľ, pripomínalo viac centrum „kultu“ a predajňu suvenírov seriálu *Hry o tróny*, než stredovekú perlu Jadranu (ako ho ešte nedávno označovali).

Na konci seminára tvorili účastníci z 12 krajín pomerne ucelenú skupinu, vzájomne konzultovali konkrétne prípady zo svojich výskumov a dohadovali sa na ďalšej spolupráci, čo možno považovať za nečakaný benefit celej akcie. Zo Slovenska sa na podujatí zúčastnili Miroslava Daňová (Katedra klasickej archeológie FF Trnavskej univerzity v Trnave) a Andrea Kiss (TDI/SDI/ERDI Eastern Europe). Získané zručnosti a informácie budú v krátkom čase využité pri dokumentácii archeologických výskumov (v rámci projektu VEGA 2/0146/18), pri plánovaní ďalších projektov aj osvojované študentmi Trnavskej univerzity.

O využití 3D fotogrametrie pod vodou účastníkom prednášal japonský potápač a archeológ Kotaro Yamafune

* * *

V septembri 2018 sa v chorvátskom Tkone na ostrove Pašman uskutočnil druhý ročník Letnej školy archeológie pod vodou. Organizátorom akcie bola Katedra klasickej archeológie Trnavskej univerzity v Trnave (Miroslava Daňová) v spolupráci s profesorkou Irenou Radić Rossi z Odjel za arheologiju, Sveučilište u Zadaru a projektu AdriaS. Letná škola bola určená pre študentov, archeológov a potápačov, ktorí si chceli prehĺbiť znalosti o práci pod vodou aj špecifikách uchovávania a konzervácie archeologického materiálu.

Účastníci workshopu z Albánska, Čiech, Chorvátska, Grécka, Ománu, Nemecka, Slovenska, Talianska a Španielska si svoje schopnosti a znalosti mohli zlepšovať na lokalite pri ostrove Gnalić. Za päť dní sme zvládli deväť ponorov. V hĺbke 24 – 27 m sa tu nachádzajú zvyšky benátskej lode Gagliana Grossa z konca 16. storočia, ktorá viezla o. i. šperky, látky, okuliare, zrkadlá a náklad okenných skiel, svietidiel a farebných pigmentov pre rekonštrukciu háremu sultána Murada III. Archeológovia a potápači spoločne začisťovali povrch lode, evidovali nálezy, fotografovali, viedli dokumentáciu a osvojili si základy konzervácie nálezov nájdených pod morskou hladinou.

Kolegovia z Talianska a Španielska pod vedením profesorky Barbary Davidde, riaditeľky ISCR, úspešne testovali novú metódu vyzdvihovania drevených sudov aj s obsahom (v celku) pomocou použitia karbónových vláken a podieľali sa na konzervovaní skla a olovených pečatí nájdených počas výskumov. Prof. B. Davidde účastníkom predstavila najnovšie výsledky z archeologických výskumov a konzervátorských zásahov v Podvodnom archeologickom parku Baiae, známom letovisku rímskej elity. Bohatý program bol počas týždňa doplnený o návštevu múzeí v mestách Zadar, Nin a Biograd na Moru.

Miroslava Daňová
Foto: Božo Vukičević, archív autorky

Účastníci Letnej školy archeológie pod vodou

Nové knihy v univerzitnej knižnici

Slovník stredovekej a novovekej latinčiny na Slovensku = Glossarium mediae et infimae Latinitatis Slovaciae / Miloš Marek – Trnava : Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, Towarzysztwo Slowaków w Polsce, 2017 – 1 247 s. – ISBN 978-83-7490-987-7

Toto monumentálne dielo vznikalo niekoľko rokov a je výsledkom vytrvalej a mravčej práce historika doc. Miloša Mareka z Katedry histórie FF TU v Trnave. Na takmer 1 250 stranách slovníka nájde čitateľ okolo 17 000 latinských hesiel. Slovná zásoba nového Glosára zahrňuje výrazy z najrôznejších oblastí ľudskej činnosti excerpované v rôznych stredovekých a novovekých prameňoch. Slovník bude cennou pomôckou nielen pre historikov, ale aj odborníkov pracujúcich v príbuzných odboroch histórie, akými sú dejiny umenia a architektúry, jazykoveda, archeológia alebo teológia, či právo.

Mužský narcismus : jak ho pochopit a proměnit / Raphael M. Bonelli – Vydání první – Praha : Portál, 2018 – 182 s. – ISBN 978-80-262-1295-9

Podľa výskumov sa narcizmus vyskytuje najmä medzi mužmi a z dôvodu zmien vo výchovnom štýle rodičov sa od 80. rokov pozoruje jeho podstatný nárast. Narcisti sa lepšie presadzujú, bývajú sebavedomí, pracovne úspešní, no na druhej strane nie sú schopní empatie, nedokážu vnímať vlastné slabosti a zlyhávajú vo vzťahoch. Bývajú pohromou nielen pre svojich blízkych, ktorých nehanebne využívajú, ale aj pre seba. Autor vychádza z najnovších vedeckých poznatkov doplnených skúsenosťami z praxe. Ukazuje, ako môže narcista najmä cez naozajstnú lásku získať slobodu. V knihe nechýbajú príklady a diagnostické kritériá narcistickej poruchy spolu s testom narcistických čŕt používaným v psychiatrii.

Proč jdou chlapi do války : emoce a estetika u počátků etnických konfliktů / Radan Haluzík – První vydání v českém jazyce – Praha : Dokořán, 2018 – 455 s., 32 nečíslovaných strán obrazových príloh – ISBN 978-80-7363-622-7

V dnešných postmoderných vojnách nezabíjajú ostrieľaní zabijaci, ale obyčajní muži, o ktorých by ste to nikdy nepovedali. Čo ich k tomu vedie? Sociálny antropológ a vojnový reportér Radan Haluzík sa zameral na etnické konflikty v bývalej Juhoslávii a na Kaukaze. V týchto oblastiach strávil s obyvateľmi dovedna viac ako dva roky. Hovoril s nimi, býval s nimi, poznal ich priateľov, rodiny a miestnych vodcov. V tejto knihe zachycuje búrlivú atmosféru na samom počiatku konfliktov. Pri snahe pochopiť konanie týchto bojovníkov si všíma ich spontánnosť, eufóriu, ale aj vojnovú estetiku. Citlivo mapuje napätie pred konfliktom aj drámu v uliciach, ktorá to všetko synkreticky prepája a eskaluje.

Proč spíme : odhalte sílu spánku a snění / Matthew Walker – Brno : Jan Melvil Publishing, 2018 – 414 s. – (Pod povrchem) – ISBN 978-80-7555-050-7

Veda dnes už dokáže odpovedať na otázku, prečo spíme. Jej najnovšie poznatky z výskumu spánku zhrnul autor do tejto knihy. Väčšina ľudstva trpí spánkovou depriváciou, pretože spí menej ako osem hodín. Spánok je veľmi dôležitý, pretože ovplyvňuje logické rozhodovanie, učenie, pamäť, metabolizmus, imunitný systém alebo chuť do jedla. Nedostatok spánku nás teda môže postupne a pomaly zabiť. Ľudia, ktorí si doprajú dostatok spánku, sú zdravší, chytrejší, štíhlejší, atraktívnejší a šťastnejší.

Tradície na Slovensku : rodinné aj výročné sviatky a zvyky / Zora Mintalová Zubercová – Prvé slovenské vydanie – Bratislava : Slovart, 2015 – 359 s. – ISBN 978-80-556-1482-3

Kniha Tradície na Slovensku od známej slovenskej etnografky Zory Mintalovej Zubercovej je zaujímavým čítaním pre celú rodinu o pôvode, vývoji a význame našich bohatých tradícií. V prvej časti ponúka pútavé informácie o rodinnom zvykosloví, o narodení dieťaťa, svadbe i o úmrtí, o pôvode zvykov a obradov aj o tom, čo sa z nich v priebehu storočí zachovalo. Druhá časť knihy prechádza štyrmi ročnými obdobiami a oboznamuje s výročnými zvykmi a obradmi. Súčasťou knihy je receptár s tradičnými jedlami, ale aj mnoho piesní, riekaniek a pranostík.

Ilustračné foto Kristíny Španovej – zo súťaže LET(O)_2018

Prof. MUDr. Bohumil Chmelík, PhD.

Jubilujúci politik, lekár, pedagóg a umelec

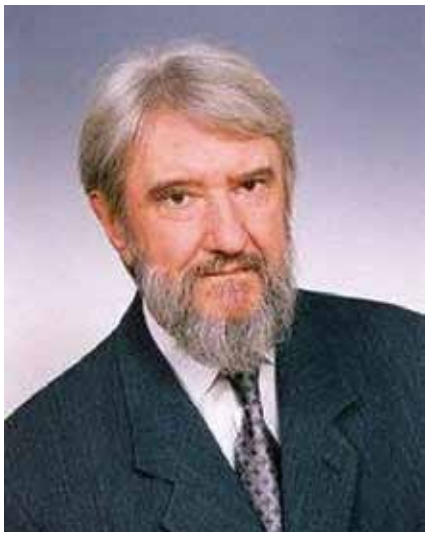

Emeritný profesor Trnavskej univerzity v Trnave Bohumil Chmelík sa dožil nedávno významného životného jubilea – 80 rokov. Narodil sa 12. augusta 1938 v Trnave v rodine bankového úradníka. Študoval na Lekárskej fakulte Palackého univerzity v Olomouci stomatologický študijný smer. Atestoval zo stomatológie a pôsobil v zariadeniach Okresného ústavu národného zdravia v Trnave, napríklad aj v Suchej nad Parnou.
Profesor Chmelík je verejnosti, laickej i odbornej, známy v niekoľkých rovinách: ako politik, lekár, vysokoškolský pedagóg i ako umelec. V tej prvej rovine je nielen obyvateľom Trnavy blízky ako komunálny politik, propagátor umenia a aktívny člen katolíckej obce. Aktívne sa zúčastnil na politických zmenách a v rokoch 1992 – 1995 pôsobil ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky a predseda parlamentného výboru pre zdravotníctvo a sociálne veci. Bol spoluautorom poslaneckého návrhu zákona o zdravotnom poistení. Pôsobil ako riaditeľ nemocnice v Trnave a neskôr ako riaditeľ Spolku sv. Vojtecha. Vypracoval projekt *Dni zdravia* a riadil aktivity *Zdravé mesto Trnava.*
Výrazne prispel k formovaniu novej generácie manažérov zdravotníctva. Ako vedúci Katedry zdravotníckeho manažmentu Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave od roku 1995 vychoval stovky študentov, ktorí pomaly nastupujú do zodpovedných funkcií na Slovensku i vo svete. Odovzdal im svoje skúsenosti z praxe, najmä z riadenia nemocnice založenej na politike kvality, ako aj z pôsobenia v zdravotnej poisťovni. Zároveň sa s nimi delí aj o vedomosti získané na študijných pobytoch v Rakúsku, Taliansku, USA a Holandsku. V tejto činnosti pokračuje aj ako emeritný profesor. Prof. B. Chmelík je organizátorom a garantom konferencií *Ochrana života* – v tomto roku sa koná jej sedemnásty ročník. Za tieto aktivity mu udelili Cenu Antona Neuwirtha.
Jeho činnosť na poli kultúry poctilo mesto Trnava cenou za významnú činnosť v rozvoji jeho kultúry, osobitne za propagáciu diela sochára Jána Koniarka a maliara P. Teodora Tekela OFM. Z jeho literárnej tvorby pripomeňme zbierky poézie *V šere ticha*, *Sedem textov* a *Démon kýs´...* či divadelnú hru *Záhrada spomienok Jána Koniarka*.
Spolu s manželkou Ilzou vychovali dcéru, ktorá pôsobí ako profesorka anglického jazyka na gymnáziu.
Vážený pán profesor, milý Bohuš, v mene Tvojich spolupracovníkov Ti prajeme pevné zdravie a ešte veľa tvorivého elánu.

Ad multos annos!

Prof. MUDr. Martin Rusnák, CSc.,
Katedra verejného zdravotníctva a celá Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave

„Základom života sú duchovné hodnoty“

Hovoríme s profesorom Bohumilom Chmelíkom

Jubilujúci profesor Bohumil Chmelík patrí ku kmeňovým členom redakčnej rady nášho univerzitného časopisu Universitas Tyrnaviensis. Pripájame sa k početným želaniam všetkého dobrého a zároveň mu kladieme niekoľko otázok:

Vieme o vás, že ste rodený Trnavčan. Zaspomínajte si na vaše detstvo.
Vyrastal som v mestskej štvrti Špieglsál. Naša Ulica Dr. Franka Veselovského bola krajnou ulicou, za ňou boli už iba polia. Vyrastal som síce v meste, ale v lete sme sa hrávali na strnisku. A moje detské spomienky? Chodievali sme na koncerty vojenskej hudby v promenáde, na vychádzky do parku a Kamenného mlyna, s krstnými rodičmi som bol na dožinkovej slávnosti na Rybníku, kde rečnil Jozef Tiso... Rodičia moju výchovu orientovali v duchovnom, národnom i sociálnom smere. Otec ako roduverný Slovák mi veľa rozprával o slovenských dejinách a literatúre, brával ma do Bratislavy, Banskej Bystrice, do Tatier, cestou do našich veľhôr

sme navštívili aj Mauzóleum Andreja Hlinku v Ružomberku. Bola to doba, keď sa zdravilo „Dobrý deň“, „Ruky bozkávam“ a „Na stráž“. Front druhej svetovej vojny nám na istý čas prerušil vyučovanie. Po vojne učitelia odstraňovali z učebníc obrázok prezidenta prvej Slovenskej republiky, neskôr prišla doba, keď sa „páni učitelia“ zo dňa na deň stali „súdruhmi učiteľmi“ a my sme ich museli zdraviť „Česť práci“.

Potom prišlo štúdium medicíny...
Ako gymnazista, vtedy „jedenásťročenkár“, som začal s umeleckým prednesom prózy. Keď som vyhral Hviezdoslavov Kubín, „lanárili ma“ na štúdium herectva. Ale zostal som pri dávnejšej voľbe – štúdiu medicíny (*úsmev*). Študoval som na Palackého univerzite v Olomouci. V roku 1956 bola tam prijatá skupina štyridsiatich študentov Slovákov ako „pomoc české dělnické třídy Slovensku“. Olomouc, starodávne kultúrne centrum s dvoma divadlami, filharmóniou, pamiatkami a najmä živým študentským životom, mi učaroval. Organizoval som kultúrny život na fakulte, majáles aj fakultný ples, recitoval som, založili sme univerzitný časopis *Tribuna*. Profesionálni organizátori využívali moju slovensko-českú dvojjazyčnosť, čo znamenalo, že som za vystúpenia dostával aj honorár (*úsmev*). Keď ma vedenie stomatologickej kliniky vyzvalo, aby som po promócii zostal, rozmýšľal som. Ale potom vysvitlo, že slovenskí študenti po ukončení štúdia v Česku budú „distribuovaní“ na Slovensko. Bolo to obdobie tzv. „umiesteniek“ na konkrétne pracovisko. Nedostal som umiestenku do Trnavy a dosť dlho trvalo, kým som bol prijatý do Okresného ústavu národného zdravia v Trnave. Nedlho som pracoval v Piešťanoch a v Trnave mi ponúkli miesto zubného lekára v obci Suchá nad Parnou.

Našli ste aj v Trnave také kultúrne prostredie ako v Olomouci?
Nenašiel... Bol som vyťažený v práci, kde som mal uspokojiť potreby občanov z dvoch zdravotných obvodov. Zameral som sa na prevenciu a ošetrenie zubného kazu u školákov. Využívali sme vojnovú korisť – nemeckú pojazdnú zubnú ambulanciu, ktorá bola privezená k jednotlivým školám. Až v čase politického odmäku som bol spoluzakladateľom mesačníka *Kultúrny život Trnavy*, po deviatich rokoch ma však mestský výbor Komunistickej strany Slovenska z členstva v redakčnej rade časopisu odvolal. V časopise som viedol kultúrnu rubriku so zameraním najmä na trnavských výtvarných umelcov. Pripravoval som výstavy, ktoré sa pravidelne konali v čakárni stomatologického oddelenia. V čase takzvanej normalizácie, znechutený dobou, som zanechal všetku tvorbu. S priateľmi sme sa schádzali v ateliéri sochára Jozepha Jurču ako debatný krúžok pri pohári vína.

Kedy nastala zmena?
Základná zmena v mojom živote nastala po Nežnej revolúcii. Aktívne som sa zúčastnil na činnosti Verejnosti proti násiliu, a keď sa začal organizovať politický subjekt Kresťanskodemokratické hnutie, bol som medzi jeho zakladateľmi. Keď už hovoríme o zmenách v mojom živote... bol som prvým porevolučným riaditeľom Okresného ústavu národného zdravia v Trnave a po jeho rozdelení riaditeľom Nemocnice s poliklinikou v Trnave. V druhom volebnom období som sa stal poslancom Slovenskej národnej rady a predsedom jej Výboru pre zdravotníctvo a sociálne veci. V skupine mojich poradcov bol aj MUDr. Martin Rusnák, riaditeľ Národného centra podpory zdravia. Zodpovedná práca poslanca priniesla potrebu publikácií k problémom zdravotníctva a verejného života. Po voľbách ma z postu riaditeľa minister odvolal, zamestnanie som našiel v Národnom centre podpory zdravia, v zdravotnej poisťovni a v Spolku sv. Vojtecha.

A pokračovali ste na Trnavskej univerzite...
Áno, po vzniku fakulty ošetrovateľstva a sociálnej práce ma dekan, vtedy docent, Vladimír Krčméry pozval založiť Katedru zdravotníckeho manažmentu FZaSP a vyučovať predmety manažérstva v zdravotníctve, najprv externe a neskôr ako interný pedagóg.

Pred niekoľkými rokmi sme na Trnavskej univerzite spolu prezentovali výstavu tyrnavík z vašej súkromnej zbierky. Čo pre vás znamená značka Universitas Tyrnaviensis a Trnavská univerzita?
Historická aj súčasná Trnavská univerzita majú mnohé spoločné črty. Obe vznikli v zložitých časoch

Prof. Bohumil Chmelík (tretí sprava) sa ako básnik a interpret predstavil na autorskom večere v rámci Trnavskej poetiky 2017 spolu s ďalšími trnavskými autormi

a obe mali mimoriadne významné poslanie. Historická bola nástrojom rekatolizácie a súčasná, jej pokračovateľka, bola kreovaná ako prvá slovenská nemarxistická univerzita s kresťanskou orientáciou. Zameranie univerzity je výstižne vymenované v preambule štatútu univerzity a verím, že aj v budúcnosti budeme pokračovať v dodržiavaní vznešeného poslania stanoveného zakladateľmi našej univerzity.

Na Katedre verejného zdravotníctva FZaSP pôsobíte ako emeritný profesor. Čomu sa venujete?
V centre je príprava konferencií *Ochrana života*, ale tiež publikácie, recenzie, posudky, účasť na skúškach a obhajobách, členstvo v etickej komisii...

Stáli ste pri zrode konferencií Ochrana života, ktorej 17. ročník práve pripravujete. Ako si spomínate na jej prvé ročníky?
Ochrana života od počatia po prirodzenú smrť je základná ľudská hodnota, ku ktorej sa hlási aj naša univerzita. Profesor Vladimír Krčméry od začiatku do dnešných dní toto podujatie podporuje. Už od prvej konferencie bol mimoriadny – aktívny i pasívny – záujem o naše *pro life* konferencie. Konferencie sa striedavo organizovali na pôde univerzity v Trnave a v Inštitúte Krista Veľkňaza v Žakovciach. Niekedy sa zdalo, že v tejto oblasti bolo už všetko povedané, ale závažnosť ochrany života od počatia prináša stále nové a nové témy.

Viac ako dvadsaťročie pôsobíte na Trnavskej univerzite. Za vašu pedagogickú činnosť vám boli udelené viaceré vyznamenania. Verejnosť vás však pozná aj ako človeka citlivo vnímajúceho slovenské i svetové výtvarné umenie. Osobitne sa venujete Jánovi Koniarkovi a P. Teodorovi Tekelovi OFM. Kto vás priviedol k láske k umeniu?
Bol to môj otec, ktorý mi už v detstve vysvetlil, že majster Koniarek je najväčší slovenský sochár. Ako gymnazista som sa začal o neho bližšie zaujímať a život a dielo Jána Koniarka ma sprevádza do dnešných dní. Akademický maliar páter Teodor Tekel OFM sa po prepustení z internácie rehoľníkov usadil v Trnave. Našiel tu pre svoju tvorbu pokojné prostredie. Z príležitostných návštev jeho ateliéru sa rozvinuli pravidelné kontakty a vznikala zbierka jeho kresieb.

Návštevníkom trnavských kultúrnych podujatí je známe aj vaše interpretačné umenie. Ste však aj autorom básnických knižiek V šere ticha, Sedem textov, Démon kýs´. Dočkáme sa čoskoro ďalšej zbierky?
Patrím k autorom, čo píšu pomaly, príležitostne, v tichu šera, v prítomnosti múzy. V ostatnom polroku chystám „čítanku“ s pracovným podnadpisom „texty, citáty, nápisy“. Kedy vyjde? Asi nie tak skoro...

Aj naša univerzitná knižnica si pripomína malé jubileum. Ste jej pravidelným návštevníkom a donátorom. Čo by ste knižnici pri príležitosti jej jubilea zaželali?
Profesor Zasępa ako rektor Katolíckej univerzity označil knižnicu za srdce každej univerzity. Takéto moderné srdce vybudoval v Ružomberku a knižnici venoval svoju rozsiahlu knižnicu. Našej knižnici želám, aby bola obdobným zdravým trnavským srdcom, želám jej štedrých darcov a záujem študentov.

Čo je pre vás v živote dôležité?
Základom sú hodnoty duchovné, Boh, večný, stvoriteľ, ktorý je nad všetkým. Z tohto pohľadu považujem za dôležité napĺňať svet pokojom, dobrom, láskou aj milosrdenstvom. A neustále hľadať pravdu.

Čím žijete v týchto dňoch?
Dobrá otázka... (*smiech*). Pripravujem príspevky do tretieho čísla *Universitas Tyrnaviensis*.

Ďakujem za rozhovor.

Zuzana Martinkovičová

Nepolepšený svätec Silvester Krčméry

Uvedením hry Ľubomíra Feldeka *Nepolepšený svätec alebo Vy máte v rukách moc, my pravdu* pokračuje Slovenské národné divadlo v projekte divadelného stvárnenia osudov významných osobností našich dejín. V inscenácii vybrali širokej verejnosti menej známu, o to však významnejšiu postavu katolíckeho disentu, lekára Silvestra Krčméryho. Hra sa sústreďuje na mravné posolstvo jeho života vo väzení, kde ho nedokázali zlomiť ani najbrutálnejšie metódy vtedajšej Štátnej bezpečnosti. Jeho živá viera mu pomohla prekonať dnes takmer až neuveriteľné spôsoby mučenia, ktoré mali za cieľ priviesť ho k „polepšeniu“, teda k popretiu viery a k súhlasu s mocenskými princípmi vládnutia komunistickej diktatúry. Silvester Krčméry sa však „nepolepšil“, prejavil obrovskú vnútornú silu, obstál aj v najťažších skúškach a odmietol rozhodnutia súdov, na základe ktorých by mohol byť prepustený, ak by aspoň čiastočne priznal svoju vinu, pretože žiadnu vinu necítil.
Hra sa odohráva v dvoch časových rovinách: v deväťdesiatych rokoch v jeho lekárskej ordinácii, kde ho navštívi jeho bývalý vyšetrovateľ, a v päťdesiatych rokoch na rôznych miestach jeho vyšetrovania a väznenia. Nevyhnutnosť pokánia a povznášajúca sila odpustenia sú nepatetickou hĺbkovou témou hry a jej aktuálnym odkazom aj pre súčasnosť.
MUDr. Silvestrovi Krčmérymu bol 24. novembra 1998 udelený čestný titul *doctor honoris causa* na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady Trnavskej univerzity v Trnave.

Bohumil Chmelík

Filozofická fakulta

Životné jubileá prof. Milana Hamadu a doc. Františka Bielika

Začiatkom septembra si naša filozofická fakulta pripomenula výročie narodenia dvoch pedagógov, ktorí sa významným spôsobom podieľali na kreovaní novozaloženej Trnavskej univerzity a v rámci nej fakulty humanistiky.

Prof. Milan Hamada

Prvým z nich je verejnosti známa literárna osobnosť, teoretik a kritik **prof. PhDr. Milan Hamada, DrSc.**, ktorý začiatkom septembra oslávil 85 rokov. Jeho práce, vydané najmä po roku 1989, keďže v čase normalizácie nemohol vedecky a pedagogicky pôsobiť, ako napr. *Sizyfovský údel* a *Zrod novodobej slovenskej kultúry*, sú významnou a neprehliadnuteľnou súčasťou hľadania našej kultúrnej identity. Milan Hamada sa ako vedec, pedagóg a myslitel' dlhodobo venoval otázkam riešenia napätia medzi autentickou osobnou sférou slobody, mocou ducha a jeho stôp v oblasti kultúry v tenzii s rovinou násilne homogenizujúcej politickej moci s jej dehumanizačnými dôsledkami. Ako kmeňový zamestnanec katedry dejín umenia a kultúry pôsobil na Trnavskej univerzite od roku 1993 a vzhľadom na oblasť svojho interdisciplinárneho vedeckého záujmu sa podieľal aj na rozvoji ďalších katedier, napríklad katedry filozofie. Od roku 1998 pôsobil aj na katedre politológie, a to až do svojho odchodu v roku 2011.

Aktuálnosť a myšlienková hĺbka prác prof. Milana Hamadu dodnes spočíva najmä v odhaľovaní dôležitosti presahu kultúry do sféry výkonu politickej moci a v opätovnom vyzdvihnutí hodnoty slobody, autonómnosti subjektu alebo verejnej zodpovednosti intelektuála. Obhajoba týchto princípov je dnes rovnako naliehavá ako v čase končiacich sa šesťdesiatych rokov minulého storočia, keď vrcholil otvorený zápas o formu a obsah politického režimu v Československu, v ktorom sa Milan Hamada angažoval. Nie je úlohou na tomto mieste pripomínať všetky jeho vedecké práce ani celý rad ocenení, ktoré siahajú od Ceny Ivana Krasku za dielo *V hľadaní významu a tvaru* (1966) cez Zlatú medailu Slovenskej akadémie vied v roku 1993 za vedecký prínos v oblasti výskumu kultúry, Cenu Dominika Tatarku za knihu *Sizyfovský údel* (1994) až po udelenie štátneho vyznamenania – Radu Ľudovíta Štúra I. triedy v roku 2003 prezidentom SR. Na tomto mieste by sme radi vyzdvihli najmä jeho pedagogický a ľudský rozmer práce a pôsobenia na Trnavskej univerzite, ktorý významnou mierou rozvíjal humanistické hodnoty a kritické myslenie poslucháčov jednotlivých pracovísk.

Druhou významnou osobnosťou, ktorá sa podieľala na rozvoji fakulty humanistiky a neskôr filozofickej fakulty, bol historik **doc. PhDr. František Bielik, CSc**. Začiatkom októbra sme si mohli pripomenúť jeho 90. narodeniny. Vedecko-pedagogická činnosť doc. Bielika bola spätá od roku 1994 najmä s konštituovaním a rozvojom katedry histórie a neskôr, od roku 1999, s katedrou politológie, kde zastával niekoľko rokov pozíciu vedúceho katedry. Oblasť jeho vedeckého záujmu sa koncentrovala na moderné dejiny Slovenska so zameraním na slovenský exil a dejiny zahraničných Slovákov. Obdobne ako prof. Hamada, aj doc. Bielik chápal význam interdisciplinarity v spoločenskovedných odboroch a potrebu ich prepájania s cieľom komplexnejšieho a kvalitnejšieho vzdelávania, ktorého integrálnou súčasťou je aj poznanie jednotlivých etáp slovenských národných dejín.

Doc. František Bielik

Na tomto mieste by sme chceli obom spomínaným jubilantom poďakovať za prácu, ktorú venovali rozvoju kresťanských a humanistických hodnôt a tradícií v rámci Trnavskej univerzity. Tie majú pokračovanie cez pôsobenie množstva ich poslucháčov vo verejnom živote a v akademickej sfére, ktorí si osvojili aj myšlienku z ich pedagogického pôsobenia, že je dôležité úprimne, niekedy až sizyfovsky hľadať zmysel vlastnej existencie a pravé poznanie, ktorého hĺbka sa najlepšie zrkadlí v kvalite každodenných rozhodnutí.

Marcel Martinkovič

Týždeň jazykov plný jazykov

Európsky týždeň jazykov sa konal po prvý raz roku 2001. Tento rok bol Radou Európy a Európskou úniou vyhlásený za Európsky rok jazykov. Úspechy projektu, ktorý chcel poukázať na rozmanitosť jazykov v Európe a podporiť učenie sa cudzích jazykov, viedli k vytvoreniu každoročnej tradície tým, že 26. september bol vyhlásený za Európsky deň jazykov. Posledný septembrový týždeň sa teda aj v tomto roku niesol v duchu ozajstnej oslavy európskych, ale aj mimoeurópskych jazykov vo viacerých slovenských mestách.

Do slovenských osláv Európskeho dňa jazykov sa po prvý raz zapojila v tomto roku aj Trnava prostredníctvom filologických pracovísk Pedagogickej a Filozofickej fakulty TU, ktoré ponúkli 25. septembra zaujímavé programy týkajúce sa štúdia jazykov nielen žiakom a študentom základných a stredných škôl, ale aj záujemcom zo širokej verejnosti. Všetci, čo prišli s otvorenou mysľou a chuťou naučiť sa niečo nové, zažili pri jednotlivých stánkoch „Uličky jazykov“ na Trojičnom námestí množstvo atraktívnych jazykových činností, hier a zábavy, čo je však oveľa dôležitejšie, okrem drobných odmien za splnenie nejakej úlohy si každý mohol odniesť nový poznatok, skúsenosť či radosť z učenia sa.

V podobnom duchu prebiehal aj posledný septembrový víkend v Bratislave. Na pôde Ekonomickej univerzity sa totiž v spolupráci so združením Edukácia@Internet a Slovenskou esperantskou federáciou konal prvý medzinárodný jazykový festival na Slovensku pod názvom *LingvaFest 2018*. Organizátori tohto dvojdňového podujatia zabezpečili bohatý program, ktorého súčasťou boli nielen pútavé prednášky a diskusie, ale aj stretnutia s polyglotmi, jazykové rýchlokurzy, kvízy, workshopy a koncerty. Pozvanie zúčastniť sa na tomto veľkolepom podujatí dostala aj Katedra klasických jazykov FF TU, ktorej dvaja členovia sa tiež aktívne zapojili do programu. Mgr. Jozef Kordoš, PhD., ponúkol záujemcom prednášku *Zrod Trnavy v latinskej epickej básni Tyrnavia nascens* zo začiatku 18. storočia, Mgr. Nicol Sipekiová, PhD., zasa návštevníkom praktického rýchlokurzu latinčiny predviedla, prečo a ako sa dá dnes latinčina učiť a naučiť. Ako sa ukázalo na oboch spomenutých podujatiach, aj keď je latinčina mŕtvy jazyk, záujem o ňu tu predsa stále je. Dôkazom toho je aj katedrou organizovaný pokračujúci kurz latinčiny pre verejnosť, ktorý bude v zimnom semestri akademického roka 2018/19 nadväzovať na úspešný úvodný kurz latinčiny v predchádzajúcom semestri.

Nicol Sipekiová

„One week with“ Winfried Menninghaus

V dňoch 3. – 5. októbra hosťoval na Katedre filozofie FF TU v rámci podujatia *„One week with“* prof. Winfried Menninghaus (na fotografii), riaditeľ Inštitútu Maxa Plancka pre empirickú estetiku so sídlom vo Frankfurte nad Mohanom, ktorý sa špecializuje najmä na poetický jazyk a filozofické, evolučné a psychologické aspekty estetiky. Vo svojich prednáškach predstavil model estetickej skúsenosti, podľa ktorého prežívanie negatívnych emócií pri estetickom vnímaní môže viesť percipienta k potešeniu. To je dôvod, prečo sa mnohým páči dráma, prečo očakávame, že kniha alebo film bude mať zápletku a prečo sa niektorí radi dívajú na horory.

Počas prednáškového cyklu odznela aj téma poetickosti jazyka, ktorá predstavuje pomerne neprebádanú oblasť vedeckého skúmania. Jazykové vyjadrenia, ktorých fonetická i syntaktická štruktúra je „rytmická“ a znie melodicky, plnia estetickú funkciu nielen v krásnej literatúre, ale aj v bežnej komunikácii. Ako ukazujú empirické výskumy, z kognitívneho hľadiska sú ľubozvučné vety ľahšie zapamätateľné a pôsobia presvedčivejšie. Posledný príspevok prof. Menninghausa sa venoval evolučnému prístupu ku skúmaniu fyzickej krásy a atraktivity. Jeden z ukazovateľov atraktivity človeka je pokožka, ktorá je evolučne oproti ostatným primátom zbavená srsti. V kontexte evolučnej teórie možno kožu ľudského tela vnímať ako ornament, skrášľujúci prvok,

ktorý – popri iných faktoroch, napríklad symetrii ľudskej postavy – zohráva úlohu pri výbere partnera.

Súčasťou podujatia bol v poradí šiesty medzinárodný workshop k téme *Kognitívne aspekty estetickej skúsenosti/Kognitívne prehodnotenie krásy: Zjednotenie filozofie a kognitívnych štúdií estetického vnímania*, na ktorom vystúpili aj ďalší hostia z USA a Poľska. Ich príspevky reflektovali kognitívne aspekty hudby a filozofické problémy, s ktorými zápolí neuroestetika.

Michaela Rušinová

Pedagogická fakulta

Medzinárodná konferencia o jazyku, literatúre a kultúre

Sériu medzinárodných konferencií, ktoré sa realizovali pod hlavičkou občianskeho združenia SlovakEdu, uzatvárala 5. – 7. septembra 2018 konferencia konaná vo Viedni. SlovakEdu od roku 2007 združuje pedagogických výskumníkov, odborníkov a učiteľov, ktorí sú aktívni v oblasti výskumu jazykového a literárneho vzdelávania, ako aj interkultúrnej komunikácie. Od svojho vzniku vytváralo platformu na výmenu názorov a skúseností vedeckých pracovníkov, podieľalo sa na rozvojových projektoch orientovaných na vzdelávanie, organizovalo medzinárodné konferencie, semináre a workshopy o témach týkajúcich sa vzdelávania a spoločenských vied. Takisto vydáva odborné publikácie a učebnice.

Viedenská konferencia – *5th International Conference on Language, Literature and Culture in Education (LLCE 2018)* – zavŕšila desaťročné úsilie organizátorov o združovanie akademickej obce v širšom medzinárodnom kontexte, vytvorila priestor na odbornú diskusiu o vyučovaní literatúry, jazyka či o kultúrnych fenoménoch dneška vo všeobecnosti.

Jednou zo zakladateliek OZ SlovakEdu je prof. PaedDr. Silvia Pokrivčáková, PhD., vedúca Katedry anglického jazyka a literatúry PdF TU, ktorá bola zároveň aj kľúčovou osobnosťou všetkých aktivít. Viedenská konferencia však bola niečím výnimočná: okrem iného bilancovala snahu mnohých, ktorí pomáhali vytvárať harmonickú a kolegiálnu atmosféru spomínaných medzinárodných stretnutí počas celého obdobia. Jej úvodné časti sa niesli v znamení oceňovania tých, ktorí stáli pri zrode organizácie a nemalou mierou prispeli k fungujúcemu mechanizmu spájania odborníkov rôznych národností v jednoliaty celok. Napokon – čísla hovorili

Oceňovania tých, ktorí stáli pri zrode OZ SlovakEdu

za všetko. Od svojho vzniku zaznamenalo občianske združenie SlovakEdu takmer 5 000 participantov z piatich kontinentov, ponúklo priestor pre viac ako 1 000 vedeckých prezentácií a publikovalo viac ako 400 výskumných štúdií a 450 vedeckých článkov v zborníkoch a vedeckých časopisoch vydávaných samotným občianskym združením.

Medzi ocenenými boli Emília Andrejová, reprezentujúca Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku, riaditeľ Štátneho pedagogického ústavu prof. PhDr. Ľudovít Hajduk, PhD., ale aj viacerí pracovníci tohto ústavu, štátna radkyňa MŠVVaŠ SR PaedDr. Eva Obžerová, riaditeľ slovenského zastúpenia vydavateľstva Oxford University Press Václav Boček a mnohí ďalší predstavitelia medzinárodnej akademickej obce (vrátane viacerých tvorivých pracovníkov Trnavskej univerzity). Ocenenie si prevzali aj zástupcovia spolupracujúcich neziskových organizácií.

Účastníkom viedenskej medzinárodnej konferencie bol aj tento raz ponúknutý priestor na prezentáciu svojich

Prof. Mtumane Zilibele (Juhoafrická republika)

Účastníci konferencie pred Dómom sv. Štefana

výskumných záverov. Príspevky, ktoré sa z časových dôvodov do hlavnej sekcie nezmestili, figurovali vo virtuálnej sekcii: účastníci spracovali a publikovali pripravený materiál vo forme videoprezentácií alebo powerpointových prezentácií na webovom sídle konferencie, vďaka čomu sa mohla problematika virtuálne zverejnených príspevkov dostať do priestoru odbornej diskusie spolu s odprezentovanými textami.
Počas dvoch dní sa vystriedali za rečníckym pultom odborníci z Japonska, Číny, Mongolska, Taiwanu, Mexika, Indie a z mnohých európskych krajín. Vedecký akcent celodenných referátov vystriedal neskôr program kultúrny a spoločenský. Večer vždy ponúkol priaznivý čas na spoznávanie pamätihodností Viedne, a to v ideálnom počasí teplých septembrových dní. Účastníci sa tak mohli poprechádzať po Mariahilfer Strasse, obdivovať Dóm sv. Štefana v centre Viedne, pokochať sa pohľadom na vysvietený Karlskirche či posedieť niekde v kaviarničke s novými priateľmi a len tak vychutnávať atmosféru Viedne. K dispozícii bolo však mnoho iných kultúrnych lákadiel: napríklad návšteva Rakúskej národnej knižnice, galérie Albertina s výstavou diel Picassa, Moneta či Miróa alebo séria koncertov vážnej hudby.
Organizátori naplánovali na tretí deň konferencie prehliadku Viedne so sprievodcom hovoriacim po anglicky. Ponúkla sa nám príležitosť poprechádzať sa po Judenplatzi, čo je stará židovská štvrť s atraktívnymi vykopávkami stredovekej synagógy, ale aj po mnohých ďalších miestach, ktoré mapujú históriu starobylej Viedne. Konferencia splnila hneď niekoľko cieľov: stala sa miestom na odborné diskusie, ktoré sa neviazali len na priestor konferenčnej sály, ale prenikali aj do vzájomných spontánnych rozhovorov mimo nej. Ponúkla tiež možnosť nadviazať nové odborné kontakty a v neposlednom rade pocítiť pulzovanie života rakúskej metropoly na vlastnej koži. Za to všetko patrí organizátorom naša úprimná vďaka.

Gabriela Magalová
Foto: archív autorky

Nové publikácie z oblasti inkluzívnej edukácie

Fenomén inkluzívnej edukácie, ktorý je optimistickou víziou pedagógov na prelome 20. a 21. storočia, často rozdeľuje pedagogickú obec a, bohužiaľ, neraz sa z neho stáva politikum. Katedra pedagogických štúdií je vďaka prof. Viktorovi Lechtovi pracoviskom, ktoré sa viac ako jednu dekádu venuje danému fenoménu nielen teoreticky, ale aj výskumne. Dôkazom toho sú dve najnovšie publikácie.

Prvá z nich – *Koncept inkluzívnej edukácie v sociálno--pedagogických bádaniach* – v editorstve V. Lechtu a I. Šuhajdovej (2018) je zameraná na možnosti aplikovania inkluzívnej edukácie do školskej praxe. Ponúka výsledky výskumov realizovaných v rámci doktorandských prác siedmich doktorandov katedry. Okrem vstupnej kapitoly z pera V. Lechtu sú všetky ostatné kapitoly koncipované v rovnakej štruktúre. Čitateľ získa množstvo informácií pochádzajúcich z výskumných zistení o príčinách úspešnej a neúspešnej inkluzívnej edukácie v základných a stredných školách či málotriednych školách v SR. Dozvie sa o možnosti predikovania úspešnej inklúzie v základných a stredných školách, kvality žiakov so zmyslovým postihnutím v bežných a špeciálnych školách, o výskyte sociálno-patologických javov sprevádzajúcich inklúziu a o celodennom výchovnom systéme ako podpornom nástroji edukácie rómskych žiakov.

Druhou publikáciou je útla knižka PhDr. Ivany Šuhajdovej, PhD., *Ľudský faktor, kľúčová podmienka inklúzie?* (2018). V prvej časti autorka ponúka teoretickú analýzu

novej paradigmy v prístupe k jedincom s postihnutím, narušením a ohrozením, ktorej kľúčovou podmienkou je podľa nej ľudský faktor: od neho závisí úspešnosť, resp. neúspešnosť inklúzie. Druhá časť publikácie obsahuje prehľad domácich a zahraničných výskumov zaoberajúcich sa problematikou inkluzívnej edukácie z pohľadu kľúčových aktérov: jedincov s postihnutím, narušením a ohrozením; intaktných žiakov; rodičov žiakov s dodatočnými podpornými potrebami; rodičov intaktných žiakov; pedagogických a odborných pracovníkov; jedincov, ktorí majú súrodenca s postihnutím, narušením a ohrozením, a v konečnom dôsledku majoritnej spoločnosti. Ide o novátorský prístup, ktorý je syntézou autorkiných doterajších výskumných zistení, poznatkov a skúseností v danej oblasti.

Blanka Kudláčová

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Tím pre Keňu na prevenciu infekčných ochorení

V júni až auguste 2018 vycestovali Dr. Jakubcová, Dr. Kráľová a Dr. Rafajdus z Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce TU na pobrežie Kene, kde fakulta dlhodobo pôsobí v rámci svojho detašovaného pracoviska v oblasti rozvojovej spolupráce. Slovenský tím posilnila aj kenská strana, konkrétne koordinátori ministerstva zdravotníctva pre prenosné ochorenia Mohammed Said, pre tropické a parazitárne ochorenia Abdallah Ruta a pre nutríciu Teresia Kadzo. V spolupráci s ďalšími lokálnymi lektormi bola v geografickom kraji Lungalunga vytvorená a vytrénovaná sieť zdravotníckych pracovníkov. Túto sieť tvoria zdravotníci, ktorí pracujú vo vzdialených polopúštnych oblastiach v jednotlivých domácnostiach komunity s hlavným zámerom edukovať komunitu, pre ktorú je charakteristická nízka úroveň vzdelania, chudoba a s tým súvisiace nízke hygienické návyky, majú však aj vyhľadávať chorých či realizovať očkovacie kampane a mnohé iné aktivity dôležité pre zdravie verejnosti. Ďalšou časťou siete je zdravotnícky personál pôsobiaci v zdravotníckych strediskách s úlohou diagnostikovať, liečiť ochorenia, ale taktiež hlásiť ich výskyt kenskému ministerstvu zdravotníctva.

Tím školený členmi detašovaného pracoviska FZaSP v Keni na prevenciu infekčných ochorení a podvýživu v komunitách kraja Lungalunga

Našou prácou sme v každej komunite v rámci kraja Lungalunga vytrénovali aspoň po dvoch komunitných zdravotníckych pracovníkoch, jedného zdravotníckeho pracovníka zo zdravotného strediska na prevenciu infekčných ochorení a podvýživy tehotných žien, matiek a ich detí. Táto sieť 117 vytrénovaných pracovníkov z kraja nadväzuje na kenské ministerstvo zdravotníctva v spolupráci so Svetovou zdravotníckou organizáciou.

„V súčasnosti dostávame spätnú väzbu z terénu. Zásluhou na osvetu vytrénovaných zdravotníckych pracovníkov v komunitách vyhľadalo v mesiaci september erudovanú zdravotnícku pomoc v zdravotníckych strediskách o 30 % viac pacientov, ako bol priemer, čo zreteľne naznačuje, že sa upúšťa od pomoci šamanov. Taktiež do nutričného centra v krajskej nemocnici prichádza zo vzdialených vidieckych oblastí čoraz viac matiek s deťmi do piateho roku života na skríning podvýživy," uviedla Dr. Jakubcová.

Tieto aktivity boli realizované v rámci projektu Trnavskej univerzity s finančnou podporou SlovakAid. Ak máte záujem dozvedieť sa viac o súčasných aktivitách na kenskom pobreží, pozývame vás na *Africké fórum*, ktoré sa uskutoční dňa 14. novembra 2018 v priestoroch Auly Pazmaneum v čase od 9.30 hod.

Čo sa udialo na katedre sociálnej práce v mesiaci máji

Dňa 11. mája 2018 zorganizovala katedra sociálnej práce IV. ročník medzinárodnej vedecko-odbornej konferencie Res Socialis s názvom *Evaluácia včasnej intervencie*. V rámci nej vystúpili so svojimi príspevkami viacerí odborníci z oblasti včasnej intervencie. Išlo o akademikov a praktikov zo Slovenska, Českej republiky a Ruskej federácie. Svojimi prednáškami na konferencii vystúpili Mgr. Hradilková, zakladateľka včasnej intervencie v Českej republike, MUDr. Kašparová, riaditeľka Centra komplexnej starostlivosti pre deti s poruchami vývoja v pražskej nemocnici Motol, Mgr. Salvetová, riaditeľka Centra včasnej starostlivosti v Ostrave, Mgr. Mažárová a PhDr. Zaťková z CVI Trenčín, PhDr. Tuláková z rehabilitačného centra v Kováčovej, doc. Šmidová z Teologickej fakulty Trnavskej univerzity, Dr. Šandorová z Univerzity v Pardubiciach, manželia Ferencsikovci, zakladatelia Centra Liberta v Košiciach, Mgr. Lichvár z UCM v Trnave, workshopy viedli doc. Kováčová (workshop o biblioterapii), Mgr. Spišáková (muzikoterapia) a Mgr. Mathéová (delfinoterapia), do

K účastníkom konferencie o evaluácii včasnej intervencie sa prihovoril aj dekan FZaSP prof. J. Slaný

O hospicovej a paliatívnej starostlivosti prednášali odborníci zo Slovenska, Českej republiky a USA

programu konferencie prispeli tiež zástupcovia našej katedry – doc. Slaná, Mgr. Schmidtová a Dr. Molnárová Letovancová.

K účastníkom konferencie sa prihovorili dekan Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce TU prof. Jaroslav Slaný a dekan Fakulty sociálnych technológií, Volga State University of Technology (Ruská federácia) prof. Vladimir Shalaev. Záštitu nad podujatím prebrali mesto Trnava v zastúpení viceprimátora Mgr. Lančariča a VÚC Trnava. Konferencia sa venovala viacerým tematickým okruhom: evaluácii včasnej intervencie a jej typom, hodnoteniu včasnej intervencie očami rodičov, potrebám rodín s deťmi so ZP, súrodeneckým vzťahom, rehabilitácii detí so ZP či terapeutickým prístupom.

V sobotu 12. mája 2018, zorganizovala katedra sociálnej práce konferenciu s iným tematickým zameraním, ako to bolo deň predtým, a to 8. ročník Medzinárodnej konferencie hospicovej a paliatívnej starostlivosti (skratka HPS). Konferencia mala okrem hlavnej plenárnej sekcie ďalších sedem tematických okruhov: medicína v HPS; ošetrovateľstvo v HPS; spirituálne aspekty v HPS; manažment a legislatíva v HPS; sociálno-psychologické aspekty v HPS (ktorá bola podporená z projektu VEGA 1/0305/18); detská paliatívna starostlivosť (podporená z projektu APVV – 14 – 0646) a *Challenges and Future Ideas in Hospice and Palliative Care*. V rámci konferencie vystúpili so svojimi prednáškami mnohí odborníci v oblasti hospicovej a paliatívnej starostlivosti na Slovensku, v Českej republike a USA. Garantkou konferencie bola doc. Dobríková, prof. West a MUDr. Križanová.

Vzájomná spolupráca Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce s Fakulty of Social Technology, Volga State University of Technology v Ruskej federácii je potvrdená

V rámci toho týždňa sa na katedre sociálnej práce udiala aj ďalšia významná udalosť. Dekan Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity profesor Slaný podpísal spolu s dekanom Faculty of Social Technology, Volga State University of Technology v Ruskej federácii profesorom Vladimirom Shalaevom dokument s názvom *Memorandum of Understanding*, teda memorandum o vzájomnej spolupráci týchto dvoch fakúlt. Na základe dokumentu budú fakulty spolupracovať na vzdelávacích a tréningových aktivitách, konferenciách, seminároch a výskumných aktivitách, na príprave monografií, vedeckých článkov či podporovať vzájomné návštevy učiteľov a študentov v rámci výmenných pobytov. Táto spolupráca nás veľmi teší.

Michaela Hromková

Špačinská kvapka krvi

Trnavská univerzita v Trnave v spolupráci so Združením za naše Špačince 8. októbra organizovala dobročinnú akciu pod názvom Špačinská kvapka krvi. V Kultúrnom dome v Špačinciach darovalo krv 24 študentiek a jeden študent – prevažne z fakulty zdravotníctva a sociálnej práce, ale i z pedagogickej, filozofickej a právnickej fakulty. Srdečná vďaka patrí všetkým našim zúčastneným darcom; oceňujeme všetkých, ktorí pomáhajú iným.

Teologická fakulta

Konferencia, ktorá spája...

Posledné týždne pred prázdninami sa na Teologickej fakulte Trnavskej univerzity uskutočnila konferencia na tému *Inšpirácie apoštolskej exhortácie Gaudete et exultate a pastorálne sprevádzanie v sociálnej práci.*
Gaudete et exsultate – Radujte sa a jasajte je apoštolská exhortácia pápeža Františka o povolaní k svätosti v súčasnom svete. Cieľom dokumentu je poukázať na charakteristiky svätosti súčasného kresťana, medzi ktoré patrí napríklad odvaha, radosť, zmysel pre humor, trpezlivosť a modlitba. Svoje príspevky inšpirované práve touto exhortáciou predniesli profesori a študenti Teologickej fakulty Trnavskej univerzity a Univerzity Kardynala Stefana Wyszynskiego vo Varšave.
Úvodný príspevok predstavil prof. ThDr. Ladislav Csontos, SJ, PhD., na tému *Katolícke manželstvo a rodina ako privilegované miesto povolania k svätosti*. ThDr. Jozef Mlynski, PhD., poukázal svojím príspevkom na službu sociálneho pracovníka, ktorý dáva podporu ľuďom očakávajúcim pomoc a oporu. Na tému služby sociálneho pracovníka nadviazala svojím príspevkom *Sabatický čas ako príležitosť posilnenia identity a prevencia syndrómu vyhorenia* PhDr. Renáta Jamborová, PhD. Poukázala v ňom na potrebu prevencie pred „vyhorením“ jednak v profesii sociálneho pracovníka, ale aj v osobnom živote každého jedného človeka. Doc. PhDr. Mária Šmidová, PhD., svojím príspevkom *Radosť a zmysel pre humor* príjemne predstavila potrebu radosti a nádeje v živote kresťana a ThDr. Jozef Žuffa, PhD., predniesol výsledky z výskumu religiozity mládeže v príspevku s názvom *Z čoho sa teší a čomu verí dnešná mládež*. Študentky Mgr. Natália Wojak, Bc. Alžbeta Mičková a Bc. Karolína Saturská predstavili svoje príspevky *Samovražda ako dôsledok medziľudských vzťahov, Budovanie domácej cirkvi ako jednej z ciest k svätosti laikov* a *Úloha dialógu v manželstve ako cesta k posväcovaniu manželov.*

Spolupráca Katedry náuky o rodine Teologickej fakulty TU s Wydzialom Studiów nad Rodzina uskutočnila túto podnetnú konferenciu, ktorá sa niesla v príjemnej atmosfére, ponúkla zúčastneným priestor na spoločné diskutovanie o novej exhortácii a jej aplikácii v pastorálnom sprevádzaní a v sociálnej službe. Diskusia bola zameraná najmä na súčasné zmeny religiozity mládeže a na potrebu nového dialógu s mladou generáciou. Zároveň ide o dôležité výzvy pre dnešnú dobu a našu generáciu.

M. Š.

Konferencia sa niesla v príjemnej atmosfére a ponúkla priestor na priateľské rozhovory a diskusiu

Najnovšie publikácie teologickej fakulty

LICHNER, M. *Teologálne čnosti z interdisciplinárneho pohľadu*. Trnava : Dobrá kniha, 2018, 416 s. ISBN 978-80-8191-154-5

Dielo *Teologálne čnosti z interdisciplinárneho pohľadu* je zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie, ktorý je určený odbornej, ale aj laickej spoločnosti. Jeho súčasťou sú príspevky, v ktorých zaznievajú slová vybraných slovenských a českých teológov rôznych oblastí zameriavajúce sa na centrálnu tému viery, nádeje a lásky v kresťanstve. Jednotlivé príspevky síce prezentujú rozmanitosť vedeckých pohľadov, ale sú jednou cestou svätosti, na ktorej nás sprevádza Božia milosť. Čitateľ tak môže nájsť v publikácii myšlienky, ktoré ho nielen zaujmú, ale ho aj vnútorne inšpirujú, aby sa otvoril Božiemu pôsobeniu a kráčal k Bohu vo viere, nádeji a láske.

CSONTOS, L. – HENCZEI, M. *Valér Aurel Zavarský SJ: Homílie na nedele a sviatky – vianočný a veľkonočný okruh.* Trnava : Dobrá kniha , 2018, 272 s. ISBN 978-80-8191-137-8

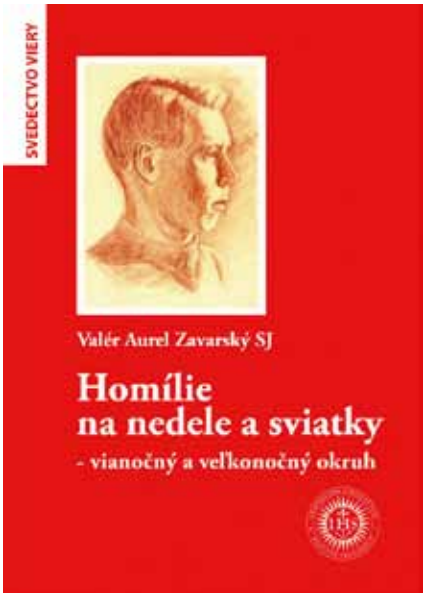

Dielo je súčasťou edície „Svedectvo viery“ prinášajúcej texty jezuitov, ktorí vydali svedectvo viery a stali sa mučeníkmi v rozličných podobách odňatia slobody svojej doby. Publikácia prináša krátky životopis Valéra Aurela Zavarského SJ, ktorý v celom svojom živote, na slobode i vo väzení, vo verejnej aj v skrytej pastorácii prejavoval hrdinskú vernosť Kristovi. Hlavnú časť publikácie tvoria svedomito vypracované kázne z čias pastoračného pôsobenia 1968 – 1977, ktoré priťahovali na sväté omše najmä akademickú mládež. Práve na podnet viacerých pamätníkov boli kázne publikované a môžu sa stať znovuobjavením pre staršiu generáciu a oslovením pre súčasnú mladú generáciu.

V. D.

Pozývame vás...

...na druhý ročník vzdelávacieho programu *Otvárame dvere,* ktorý vznikol na základe úspešnej spolupráce Teologickej fakulty TU so Židovským kultúrnym inštitútom. V tomto akademickom roku sa môžete tešiť na cyklus troch prednášok:

4. októbra 2018, 18:00
Dr. phil. Maroš Borský
Židovské múzeum ako inštitúcia komunitnej pamäte

8. novembra 2018, 18:00
Ing. Egon Gál, CSc.
Pamäť a identita

15. novembra 2018, 18:00
Rabín Josh Ahrens
Židovská pamäť a teológia po Auschwitzi

Pred 80 rokmi vysvätili kaplnku Fakultnej nemocnice

Duchovná starostlivosť je súčasťou starostlivosti o pacientov. Centrom tejto starostlivosti je nemocničná kaplnka. Vo Fakultnej nemocnici v Trnave si pripomenuli osemdesiat rokov od vysvätenia Kaplnky Povýšenia svätého Kríža. Kaplnka s každodennou svätou omšou a pravidelná duchovná starostlivosť patrí do úspešnej komplexnej liečby.
V čase komunistickej diktatúry po nútenom odchode rádových sestier z nemocničnej starostlivosti a odstránení vnútorného zariadenia bola kaplnka skladom a neskôr nemocničnou knižnicou. Obnovená bola po Nežnej revolúcii. V rámci duchovnej služby nemocničný kaplán navštívi pravidelne raz do týždňa pacientov na každom oddelení. Duchovnú starostlivosť môžu využívať aj pracovníci Fakultnej nemocnice.
Pravidelne v druhú stredu mesiaca sa koná stretnutie kresťanských lekárov, sestier a pracovníkov, ako aj študentov zdravotníckych odborov. Hospitalizovaným pacientom pomáha dobrovoľnícka služba. Všetkým, ktorí by chceli pomáhať, patrí ponuka konkrétnej a osobnej služby pre pacientov v nemocnici. Informácie poskytne nemocničný kaplán Rudolf Kopinec (telefónne číslo: 0910 852 005, e-mail: duchovnasluzbatt@gmail.com). Bližšie info je na www.nemocnicatrnava.fara.sk.

Bohumil Chmelík

Právnická fakulta

Odkaz historickej právnickej fakulty

Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave si 4. októbra 2018 pripomenula 20. výročie svojho znovuobnovenia odborným podujatím s nosnou témou: *(Nielen) právnické vzdelávanie na Slovensku*. Podujatie otvorila dekanka fakulty doc. Andrea Olšovská, ktorá vo svojom príhovore zdôraznila význam odkazu historickej právnickej fakulty pre súčasnú vedeckú ustanovizeň. Poďakovala zakladateľom znovuobnovenej fakulty a venovala tichú spomienku tým, ktorí už navždy odišli. Pamätnou medailou PF TU ocenila za pomoc pri rozvoji fakulty ministerku školstva, vedy, výskumu a športu SR Martinu Lubyovú a rektora univerzity prof. Mareka Šmida. Následne rektor Trnavskej univerzity prof. Marek Šmid pripomenul princípy, na ktorých bola založená naša alma mater a zdôraznil ich aktuálnosť pre dnešok. Nasledovala prednáška ministerky školstva Martiny Lubyovej, ktorá v úvode zaspomínala na svojho starého otca prof. Štefana Lubyho staršieho a jeho akademickú kariéru. Ťažisko svojej prednášky venovala vysokoškolskému vzdelávaniu a stavu vedy v Slovenskej republike. Predsedníčka akademického senátu PF TU, odborníčka na dejiny práva doc. Miriam Laclavíková, vo svojej prednáške priblížila právnické vzdelávanie na starobylej právnickej fakulte, na ktorej sa začalo prednášať v januári 1667. Nasledovala diskusia a spoločenské stretnutie, v rámci ktorého pokračovala neformálna rozprava o vede a vzdelávaní.

Ministerka Martina Lubyová si zaspomínala aj na svojho starého otca prof. Štefana Lubyho staršieho a jeho obdivuhodnú právnickú kariéru

Michaela Moravčíková
Foto: František Hanušiak

O rímskom simulovanom spore

Dňa 18. apríla 2018 sa na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave tradične uskutočnilo fakultné kolo Rímskeho simulovaného sporu (*moot court*). Aj tentoraz ho zorganizovali členovia študentského spolku ELSA v spolupráci s členmi katedry rímskeho a cirkevného práva doc. JUDr. Mgr. Vojtechom Vladárom, PhD., doc. JUDr. Matúšom Nemcom, PhD., a JUDr. Veronikou Kleňovou, PhD. Zúčastnili sa ho štyri družstvá, ktorých členovia prejavili záujem o hlbšie poznanie a pochopenie inštitútov rímskeho práva, patriaceho spolu s právom kánonickým k tzv. klasickým právnym systémom.

Podstatou simulovaného sporu bola právna analýza rímskoprávnej kauzy zachytenej vo fragmente zbierky *Codex Iustinianus*. Víťazom fakultného kola sa napokon stalo družstvo v zložení Lukáš Mlynár, Terézia Knorová a Tomáš Široký, ktoré o týždeň na to, t. j. 25. apríla 2018, reprezentovalo našu fakultu na medzinárodnom česko-slovenskom kole. To, že uvedení študenti vyhrali oprávnene, dokazuje i skutočnosť, že sa im na uvedenom medzinárodnom podujatí, ktoré sa tento rok konalo v Banskej Bystrici, podarilo dosiahnuť výborné tretie miesto. Celkový priebeh podujatia i záujem študentov dosvedčili, že rímske právo má naďalej svojich priaznivcov nielen vo vedeckej komunite, ale taktiež medzi študentmi.

Vojtech Vladár
Foto: František Hanušiak

Kultúra sveta práce v digitálnej spoločnosti

Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave bola partnerom vedeckej konferencie *Kultúra sveta práce v digitálnej spoločnosti*, ktorú 26. marca 2018 v konferenčných priestoroch hotela Loft v Bratislave zorganizovali Friedrich Ebert Stiftung, zastúpenie v SR, a Asociácia pracovného práva. Konferencia reflektovala štvrtú priemyselnú revolúciu ako významný medzník prerodu tradičnej priemyselnej spoločnosti na novú digitálnu spoločnosť, ktorá sa bude prejavovať nielen v samotnej odlišnej organizácii výroby, ale v podstatnej miere zasiahne i ostatné oblasti života. Pokračovanie jej nástupu v globálnej trhovej ekonomike začína mať svoje bezprostredné dosahy aj na oblasť pracovnoprávnych vzťahov alebo trh práce, a to najmä na postavenie zamestnancov alebo ich zástupcov a zamestnávateľov.

Prenikajúce sprievodné javy v podobe digitalizácie a zavádzania moderných technológií do výrobného i pracovného procesu majú za následok nielen úbytok tradičných pracovných miest, ale aj zmenu charakteru tých ostatných. Kľúčovou témou dlhoročného úspešného projektu „Kultúra sveta práce“ sa v roku 2018 preto

stala reflexia dosahov digitalizácie na oblasť pracovného práva a na životné podmienky jednotlivca.

FES
Foto: archív

Ekonomické aspekty štátno-cirkevných vzťahov

Ústav pre právne otázky náboženskej slobody Právnickej fakulty TU v Trnave v spolupráci s Ústavom pre konfesné právo a štátno-cirkevné vzťahy Užhorodskej národnej univerzity v Užhorode zorganizoval medzinárodnú vedeckú konferenciu pod názvom *Ekonomické aspekty štátno-cirkevných vzťahov*, ktorá sa konala 20. – 21. septembra 2018 na pôde Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Rokovanie konferencie bolo zamerané na modely ekonomického zabezpečenia cirkví a náboženských spoločností so zvláštnym zreteľom na našu geografickú oblasť a osobitne na postkomunistické krajiny a Slovenskú republiku. Cieľom podujatia je priblížiť najmä dobré praxe ako nápomocnú matériu pre nový model financovania cirkví v Slovenskej republike.

Konrad Walczuk počas prednášky.

Podujatia sa zúčastnili akademici zo Slovenska, Českej republiky, Ukrajiny, Ruska, Poľska a Rakúska.

Michaela Moravčíková
Foto: M. Moravčíková

Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Dňa 9. mája 2018 sa na pôde Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave konala odborná prednáška na tému Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, agenda úradu a úlohy splnomocnenca, čo je to „Iniciatíva pre otvorené vládnutie“ a „Koncepcia rozvoja občianskej spoločnosti“, legislatívny proces a možnosti zapojenia verejnosti do tvorby právnych predpisov. Podujatie zorganizovali Úrad Splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a Právnická fakulta TU.

V prvej časti splnomocnenec predstavil iniciatívu pre otvorené vládnutie, koncepciu rozvoja občianskej spoločnosti a legislatívny proces – od zámeru až po zverejnenie a jeho úrovne a fázy. Druhá časť podujatia bola venovaná možnostiam zapojenia sa verejnosti do tvorby právnych predpisov z praktického hľadiska. Prednášali Mgr. Martin Giertl, Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, Mgr. Bystrík Antalík z Úradu splnomocnenca

a napokon jeho kolegyňa Mgr. Mária Milková, ktorá predstavila samotný úrad a jeho fungovanie.

Michaela Moravčíková
Foto: František Hanušiak

Numizmatická zbierka L. Fischera vznikla na Trnavskej univerzite

Každé výročie je príležitosťou zastaviť sa a pripomenúť si, čo znamená pre nás a v našom prípade aj pre dejiny Trnavskej univerzity. Katedra archeológie na dnešnej filozofickej fakulte budapeštianskej Univerzity Eötvösa Loránda svoje začiatky pripisuje práve k dátumu založenia Fischerovej numizmatickej zbierky v roku 1753, ktorá po presťahovaní univerzity v Trnave tiež prešla do Budína. Zbierka v priebehu ďalšieho jeden a pol storočia systematicky narastala a bola dôsledne evidovaná. Pedagógovia ju používali pri vyučovaní numizmatiky ako jednej vetvy pomocných vied historických. Vedeckosť tohto odboru potvrdil aj nový školský poriadok *Ratio educationis* Márie Terézie, zavedený v Uhorsku v roku 1777, ktorý ho aj v budúcich rokoch podporoval.

Fischerova zbierka v čase prechodu do Budína obsahovala 1 842 kusov mincí. Zachoval sa jej rukou písaný prvý katalóg z rokov 1762 – 1763. Ústav dejín Trnavskej univerzity uchováva z neho digitálne kópie, rovnako ako z rozsiahleho katalógu Fischerovho nástupcu na univerzite Ignáca Schönwisnera, predtým tiež člena zrušenej Spoločnosti Ježišovej. Väčšina mincí v zbierke pochádzala od darcov, ktorých mená sa uvádzajú v katalógu. Mince boli z väčšej časti strieborné, medené a zachovalo sa aj niekoľko desiatok zlatých. Pôvod mincí sa spájal s Gréckom, Rímskou ríšou a Uhorským kráľovstvom.

Prvý rukopisný katalóg numizmatickej zbierky Leopolda Fischera z rokov 1762 – 1763

Leopold Fischer SJ (1703 – 1787) dal pre zbierku vyhotoviť vkusné a na svoju dobu elegantné drevené skrinky, ktoré sa dodnes zachovali v dobrom stave v trezorovej miestnosti katedry archeológie. Väčšia dvojdverová skrinka s jazdcom Leopoldom I. (1640 – 1705) má rozmery 79 cm na výšku, 65 cm na šírku a 50 cm na hĺbku. Vpredu na hornej časti skrinky je umiestnený čierny štít s latinským nápisom ROMULIDUM SI PRISCA CUPIS MONUMENTA VIDERE, AUGUSTOS NUMMOS INSPICE! MULTA LEGES, čo v preklade znamená: *„Ak túžiš vidieť staré rímske pamiatky, skúmaj mince cisárov! Mnohému sa naučíš.“* Ďalšie dve skrinky sú menšie s rozmermi 65 cm (výška), 32 cm (šírka) a 41 cm (hĺbka). Na jednej z nich je latinský nápis, ktorý hovorí o zakladateľovi numizmatickej zbierky: „*Mince oslavujúce cisárov, ktoré ako prvý v kolégiu trnavskej akadémie nainštaloval a ozdobil v roku 1753 najdôstojnejší otec Leopold Fischer, jezuita*.“ Skrinky boli umiestnené na dôstojnom mieste v reprezentatívnej miestnosti knižnice kolégia.

V roku 1773 po rozpustení Spoločnosti Ježišovej a zároveň vytvorení Kráľovskej akadémie v Trnave sa vykonal inventárny súpis majetku bývalej univerzity, a tým pádom aj numizmatickej zbierky. Počet mincí v zbierke od roku 1753 narástol na 5 376 kusov. Väčšinu (65 %) tvorili medené mince, strieborných bolo 27 %, cínových 5 % a zlatých 1 %. Zo súpisu treba upozorniť na vzácnejšie kusy, ako je Attilova cínová minca, strieborné mince uhorského kráľa sv. Štefana, mince kráľa Mateja a Leopolda I., mince šľachtických rodov a ďalšie.

Latinský nápis na menšej skrinke s numizmatickou zbierkou historickej Trnavskej univerzity (v preklade): „Mince oslavujúce cisárov, ktoré ako prvý v kolégiu trnavskej akadémie nainštaloval a ozdobil v roku 1753 najdôstojnejší otec Leopold Fischer, jezuita.“

V súčasnosti má zbierka takmer 20 000 kusov mincí. V Maďarsku patrí medzi najstaršie a zároveň aj najväčšie verejné zbierky. Nebola budovaná systematicky, skôr náhodne, ale dodnes slúži na vzdelávacie účely. Je rozdelená na tri väčšie súbory. Prvý celok, takmer 9 000 mincí, tvoria grécke, keltské, rímske a byzantské razby mincí. Aj druhý súbor stredovekých a ranonovovekých európskych razieb má rozsah takmer 9 000 kusov, z ktorých najhodnotnejšia je kolekcia 5 000 mincí pochádzajúcich z Uhorska a Sedmohradska. Zvyšok tvorí tretiu časť zbierky, mince razené od polovice 19. storočia do konca dvadsiatych rokov 20. storočia.

Alžbeta Hološová

Literatúra:

GÖNYGYÖSSY, Márton – MÉSZÁROS, Orsolya (eds.). *Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Intézetének Éremgyűjteménye – Numismatic Collection of the Eötvös Loránd University Faculty of Humanities Institute of Archeological Sciences.* Budapest : ELTE Régészettudományi Intézet, 2010, 96 s., ISBN 978-963-284-179-3.

Breviár fyzikálnej astronómie podľa Newtona

Je známe, že v dejinách astronómie bol kedysi všeobecne prijímaný geocentrický obraz sveta. Vychádzal z predstáv starovekých gréckych učencov, najmä Klaudia Ptolemaia a Aristotela. Vyučoval sa na európskych univerzitách v dobách neskorého stredoveku a renesancie. Novovek priniesol určité zmeny vo vnímaní sveta a spolu s tým aj vo vnímaní usporiadania nebeských telies. Vznikla heliocentrická teória Mikuláša Kopernika (1543) so Slnkom v strede vesmíru alebo heliogeocentrická teória Tycha Braheho (1588), ktorá bola akousi kompromisnou sústavou medzi geocentrickou ptolemaiovskou a heliocentrickou kopernikovskou sústavou.

Na hodinách fyziky sa so všetkými týmito sústavami stretávali aj študenti Trnavskej univerzity už v prvých desaťročiach jej pôsobenia. Heliocentrickú teóriu však rímskokatolícka cirkev zamietla ako bludnú myšlienku, protirečiacu zmyslovej skúsenosti a Svätému písmu, a preto sa vo výučbe spomínala len ako nepravdivá hypotéza, ktorú nemožno obhajovať.

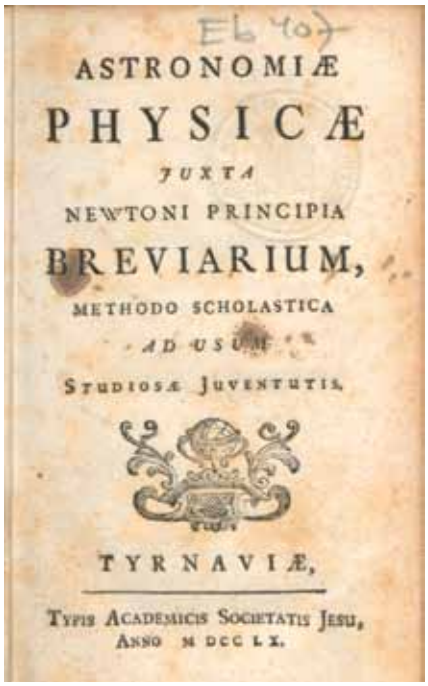
ASTRONOMIÆ
PHYSICÆ
JUXTA
NEWTONI PRINCIPIA
BREVIARIUM,
METHODO SCHOLASTICA
AD USUM
STUDIOSÆ JUVENTUTIS,
TYRNAVIÆ,
TYPIS ACADEMICIS SOCIETATIS JESU,
ANNO M DCC LX.

Učenie hlásajúce, že Zem je ústredné teleso vesmíru, pretrvalo v Trnave do začiatku druhej polovice 18. storočia, zmeny priniesol až verdikt pápeža Benedikta XIV. z roku 1757, ktorým sa zrušil zákaz obhajovať a propagovať heliocentrický systém. Onedlho na to, v roku 1760, vyšla v trnavskej akademickej tlačiarni asi 130-stranová kniha s názvom *Breviár fyzikálnej astronómie podľa Newtonových princípov napísaný scholastickou metódou pre potreby študujúcej mládeže* (lat. Astronomiae physicae juxta Newtoni principia breviarium, methodo scholastica ad usum studiosae juventutis). *Breviár* (alebo stručný prehľad) je prvou knihou vydanou na Slovensku, ale aj v celom Uhorsku, v ktorej sa astronomické problémy riešia bezvýhradne pomocou newtonovskej fyziky a mechaniky. Kým práce predchádzajúcich autorov, Michala Lipšica, Ondreja Jaslinského či Ondreja Adányiho, zo 40. a 50. rokov 18. storočia spomínajú Kopernikove a Newtonove hypotézy len ako konkurenčné a nepravdivé, táto práca sa hlási jednoznačne k Newtonovmu fyzikálnemu výkladu sveta. Keďže meno jej autora nie je na titulnom liste uvedené, pre bádateľov zostávalo dlho záhadou. Viacerí autori venujúci sa dejinám Trnavskej univerzity uvádzajú buď len toľko, že práca je anonymná, alebo je jej pravdepodobným autorom trnavský jezuita František Weiss. Zriedkavo sa autorstvo pripisuje aj jeho rádovému kolegovi Antonovi Revickému. *Breviár* však nenapísali títo dvaja jezuiti ani nikto z vtedajšej uhorskej vedeckej obce. Autorstvo môžeme s určitosťou pripísať francúzskemu fyzikovi Pierrovi Sigorgnovi. Ten totiž vydal dielo s rovnakým názvom v roku 1749 v Paríži. Po podrobnejšom preštudovaní oboch vydaní (teda parížskeho z roku 1749 a trnavského z roku 1760) sa dá zistiť, že až na drobné odchýlky v písaní termínov sú ich obsahy totožné.

Pierre Sigorgne (1719 – 1809) bol profesorom na Parížskej univerzite, teológom, filozofom, no predovšetkým fyzikom a známym popularizátorom newtonovskej fyziky. Odmietal kozmologické názory karteziánov aj nemeckého filozofa Gottfrieda Wilhelma Leibniza. V 40. rokoch 18. storočia vydal niekoľko diel, ktoré zohrali kľúčovú úlohu pri prijímaní newtonovskej fyziky vo francúzskej vedeckej komunite a ovplyvnili aj osvietenské hnutie.

Z *Breviára* sa pomerne rýchlo stala latinská učebnica používaná na univerzitách vo Francúzsku, Nemecku

Portrét fyzika Isaaca Newtona (1643 – 1727) z roku 1702. Zdroj: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sir_Isaac_Newton_by_Sir_Godfrey_Kneller,_Bt.jpg

aj Taliansku. Prvý preklad do národného jazyka (taliančiny) urobil Giulio Carbonara v roku 1757.

Vydanie *Breviára* v trnavskej akademickej tlačiarni nebolo náhodné a iste súviselo s pôsobením univerzitného observatória, z ktorého sa pozorovala obloha už od roku 1756. Predpokladáme, že dielo ako vhodnú doplnkovú učebnicu pre záujemcov o hlbšie štúdium astronómie a novej fyziky navrhli vydať dvaja pátri: František Weiss (prefekt observatória) a František Borgia Kéri (spoluprefekt observatória). Obaja boli zanietenými astronómami. F. B. Kéri navyše konštruoval kvalitné ďalekohľady.

V *Breviári* sa riešia najmä problémy pohybu telies po kužeľosečkách v duchu Keplerových zákonov, nerovnomerný pohyb niektorých telies, z nich najmä pohyb Mesiaca. Podrobne je vysvetlený aj efekt precesie (kužeľovitý pohyb zemskej osi) a mechanizmus prílivov a odlivov. Všetko sú to prírodné javy, ktorých fyzikálne vysvetlenie podal vo svojom najslávnejšom diele *Matematické princípy prírodnej filozofie* (1687) aj známy Isaac Newton.

Záujemcovia o podrobnejšie štúdium *Breviára* nájdu obe verzie diela na stránkach Rakúskej národnej knižnice vo Viedni (parížske vydanie: http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ178217802 a trnavské vydanie: http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ183340002). Znalosť latinčiny je nevyhnutná.

Stanislav Šišulák

K úlohám emeritných profesorov

Emeritný – *latinsky emeritus (m), emerita (f) je prívlastok k titulu univerzitného profesora, alebo všeobecne vysokoškolského, ako aj cirkevného hodnostára, ktorý je vzhľadom na dosiahnutý vek pozbavený pracovných povinností, ale ponecháva si čestné výsady súvisiace s jeho intelektuálnym výkonom (napr. pracovňa, účasť na živote univerzity, možnosť viesť diplomantov alebo doktorandov, účasť v odborných komisiách, vyhotovovanie posudkov a pod.).*

Wikipédia

Počas mojich pravidelných návštev v Lorenz Boehler Umfall Krankenhaus vo Viedni som stretával staršieho pána v bielom plášti, vždy s hŕbou časopisov v rukách. Pýtal som sa kolegu prof. Mauritza, kto to je. Bol to emeritný profesor traumatológie Dr. Jörg Böhler (*15. december 1917 v Gries bei Bozen, Südtirol – †11. december 2005 vo Viedni), dlhoročný riaditeľ tejto nemocnice, ktorú založil jeho otec, a tiež uznávaný úrazový chirurg. Keď už neoperoval, snažil sa pomôcť mladším kolegom v ich vedeckej práci radou i ponukou najnovšej literatúry. Žiaľ, ako externista som nemal možnosť s ním dlhšie hovoriť.

Druhým emeritným profesorom, ktorého som bližšie spoznal, bol prof. Dr. med. Egbert Nüssel (*30. marec 1928 – †4. máj 2015), veľký podporovateľ projektu CINDI, zameraného na zníženie srdcovo-cievnych úmrtí. Mal som tú česť a šťastie s ním úzko spolupracovať niekoľko rokov na katedre v Heidelbergu. Aj jeho zásluhou som sa viac začal orientovať na zdravie verejnosti. Musím spomenúť aj prof. Nathana Keyfitza (*29. jún 1913 v Montreale, Quebec – †6. apríl 2010 v Cambridgi, Massachusetts), kanadského demografa, ktorý dlhodobo viedol katedru na Harvardovej univerzite. Ako emeritus pôsobil aj vo Viedni, kde som mal možnosť bližšie sa s ním spoznať a učiť sa základom publikovania vedeckých prác. Prof. Dr. Graham Teasdale (*1940 v Spennymoor, County Durham, UK) je významný anglický neurochirurg, ktorý pôsobí na Univerzite v Glasgowe. Keď už bol v pozícii emeritného profesora, mal som jedinečnú možnosť s ním spolupracovať na projektoch v oblasti úrazov mozgu.

Výpočtom týchto osobných skúseností s emeritnými profesormi, ktorí boli výnimočnými vedcami, autormi a osobnosťami, som chcel poukázať na ich úlohu. Ako mladému lekárovi so záujmom o vedecký výskum mi všetci menovaní nezištne poskytli rady a usmernenia, čo bol pre mňa obrovský dar. Stačilo mi málo, veľa som odpozoroval, ako pristupujú k bádaniu, ako sa správajú ku kolegom, ako riešia spoločenské situácie a ako si neustále rozširujú svoj rozhľad.

Univerzity pristupujú k výkladu titulu *profesor emeritus* rôzne. Niektoré, najmä v USA, automaticky po odchode profesora do dôchodku mu udelia titul „emeritus“. Iné si emeritných profesorov vyberajú. To je skôr pravidlom vo Veľkej Británii. Profesor, ktorý prešiel do dôchodku, je v takomto prípade vybraný na základe určitých kritérií, ktoré sa medzi univerzitami líšia. Prechodom medzi emeritných profesorov nevzniká väčšinou nárok na pracovný vzťah. Záleží na potrebách škôl, ako sa s tým vyrovnajú. Počas mojej návštevy na univerzite v Segedíne na katedre pôsobil emeritný profesor poberajúci určitú časť svojho platu, ktorý mal pred odchodom na dôchodok, a mohol využívať všetky prostriedky katedry (laboratórium, knižnicu atď.). Na druhej strane bol oslobodený od povinnosti prednášať. V rozhovore mi povedal, že toto postavenie vyplýva v Maďarsku zo zákona.

Čo by mohol emeritný profesor očakávať od školy? V prvom rade pokračovanie kontaktu s akademickým svetom, v ktorom strávil väčšinu svojho života. To znamená účasť na živote katedry, fakulty či univerzity. Ďalej prístup k službám, ktoré škola bežne poskytuje, akými sú napríklad miesto pre prácu, počítač, email a podobne. Tiež účasť na projektoch, konferenciách, vedeckých podujatiach či seminároch. Pre tých, ktorí majú záujem aktívne sa zúčastňovať na živote svojej alma mater, je príležitostí dosť. Podľa platnej legislatívy môže škola uzavrieť zamestnanecký pomer s ním na jeden rok a môže ho obnovovať podľa potreby.

Čo môže škola očakávať od emeritného profesora? V prvom rade pokračovanie jeho účasti na jej rozvoji. Emeritus odovzdáva svoje skúsenosti, odbornosti, kontakty, prehľad a nadhľad svojim kolegom, študentom a celej akademickej obci. Robí to bez ohľadu na kvantifikáciu, ktorou je zaťažený bežný profesor, teda počet odučených hodín, školených študentov, vedeckých výstupov, projektov. Tu je dôležitým faktorom práve výber vhodného kandidáta. V ideálnom prípade by sa mali stretnúť dva záujmy – školy aj kandidáta. V mnohých prípadoch môže byť limitom zdravotný stav. Aby bol celý proces transparentný, je vhodné vytvoriť všeobecne známe pravidlá pre emeritných profesorov (príklad Univerzita v Sheffield guidelines, dostupné na https://www.sheffield.ac.uk/hr/guidance/visitingtitles/emeritus/index).

Z môjho pohľadu môže byť udelenie titulu emeritného profesora výhodou pre obe strany, teda pre profesora na dôchodku i pre školu. Vyžaduje to však ľudskosť, pochopenie a najmä záujem. Formálne udelenie titulu nič nerieši a neprispieva k prestíži tohto postavenia. Ak škola neprejaví záujem o profesora, ktorý je síce dôchodcom, ale naďalej si uchovává potenciál prispieť k jej rozvoju, tak stráca vzácny zdroj. Prial by som si, aby naša Trnavská univerzita mala veľa emeritných profesorov na prospech školy, akademickej obce a najmä študentov.

Martin Rusnák

Hľadaj pravdu, pokiaľ si mladý

Univerzita bola a stále je povolaná byť domovom, kde sa vždy hľadá pravda, ktorá je človekovi vlastná. Z tohto dôvodu, a nie náhodou, práve Cirkev v minulosti zriaďovala a podporovala, a dodnes podporuje, akademické inštitúcie, pretože kresťanská viera hovorí o Kristovi ako o Logose (Slove), skrze ktorého bolo všetko stvorené (porov. Jn 1,3), a o ľudskej bytosti

stvorenej na obraz a podobu Boha. Táto dobrá zvesť objasňuje racionalitu všetkého stvorenia a pozerá na človeka ako na bytosť, ktorá má účasť na tejto racionalite a môže ju rozpoznať.

Univerzita preto stelesňuje ideál, ktorý nesmie byť skreslený ani z ideologických dôvodov, ktoré by boli uzavreté racionálnemu dialógu, ani pre servilnosť utilitaristickej logiky trhu, ktorá vidí človeka len ako obyčajného spotrebiteľa. Toto je dôležitá a životná úloha profesorov aj študentov. Vy ste tí, ktorí majú tú česť a zodpovednosť odovzdávať univerzitný ideál: ideál, ktorý ste dostali od vašich predchodcov, z ktorých mnohí boli pokorní nasledovníci evanjelia a ktorí ako takí sa premenili na velikánov ducha. A má ich už aj vaša univerzita. Musíme sa cítiť byť ich pokračovateľmi v dejinách celkom odlišných, ale v ktorých základné otázky ľudskej bytosti aj naďalej neustále vyžadujú našu pozornosť a nútia nás ísť stále ďalej. Cítime, že nás spája reťaz mužov a žien, ktorí sa usilovali o to, aby bola viera šírená a aby bola uctievaná ľudským rozumom. A spôsob, ako to uskutočňovať, nespočíva len v jej vyučovaní, ale ešte viac v jej prežívaní, stelesňovaní, rovnako ako sa vtelilo Slovo – Logos, aby si urobilo príbytok medzi nami.

V tomto zmysle mladí ľudia potrebujú autentických učiteľov; osoby otvorené voči absolútnym pravdám v rôznych oblastiach poznania, ktorí vedia počúvať a žiť týmto interdisciplinárnym dialógom; ľudí, ktorí sú predovšetkým presvedčení o ľudskej schopnosti pokračovať na ceste k pravde. Mladosť je výnimočným časom na hľadanie a na stretnutie sa s pravdou. Ako už Platón povedal: *„Hľadaj pravdu, pokiaľ si mladý, pretože ak to nebudeš robiť, potom sa ti vyšmykne z rúk“* (Parmenide, 135d). Táto vysoká ašpirácia je najcennejšia vec, ktorú môžete odovzdať osobným a živým spôsobom vašim študentom, a nie len nejaké anonymné a účelové techniky alebo niektoré suché dáta, využívané iba funkčným spôsobom.

Povzbudzujem vás, aby ste nikdy nestrácali túto vnímavosť a smäd po pravde, aby ste nezabúdali, že vyučovanie nie je len suché zadeľovanie obsahu, ale formovanie mladých, ktorých je potrebné chápať a vyhľadávať. Vzbudzujte v nich smäd po pravde, ktorý pociťujú vo svojom vnútri, a tiež túžbu prekračovať seba samých. Buďte im podporou a posilou. Z tohto dôvodu je nevyhnutné mať v prvom rade na pamäti, že cesta k plnej pravde si vyžaduje celú ľudskú bytosť: je to cesta inteligencie i lásky, rozumu i viery. Nemôžeme pokročiť v poznaní niečoho, ak nebudeme podnecovaní láskou, a nemôžeme milovať, ak v tom nespozorujeme niečo rozumné, pretože *„inteligencia a láska nie sú vzájomne oddelené: láska je bohatá na inteligenciu a inteligencia je plná lásky“*, píše emeritný pápež Benedikt XVI. v encyklike *Caritas in veritate* (30) o integrálnom ľudskom rozvoji v láske a pravde. Ak sú spojené pravda a dobro, potom je tiež spojené poznanie a láska. Z tejto jednoty vyplýva súdržnosť života a myslenia, príkladnosť, ktorou sa má vyznačovať každý dobrý pedagóg.

Želám celej *Alma Mater Tyrnaviensis*, ako aj všetkým pedagógom i študentom, aby čerpali z bohatých prameňov a boli ostatným na radosť a potešenie. Žehnám vám.

Mons. doc. ThDr. Tomáš Galis, PhD.,
žilinský biskup, predseda Rady pre mládež a univerzity KBS

Jezuitský slovník

Trnavské vydavateľstvo Dobrá kniha v tomto roku vydalo *„Pomôcku pre štúdium archívnych dokumentov“,* nazvanú *Jezuitský slovník,* autorov Jozefa Šimončiča a Wiktora Gramatowského SJ. Ako v predslove slovníka uvádza J. Šimončič, emeritný profesor Trnavskej univerzity, všetci, čo študujú z fondov uložených v cirkevných alebo štátnych archívoch, ktoré sú orientované na Societas Jesu, stretávajú sa s vlastnou latinskou nomenklatúrou Spoločnosti Ježišovej, ako aj s „interným jezuitským žargónom“. Prof. Šimončič vysvetľuje vznik a úpravy slovníka a skromne píše: „Pokúsil som sa komentovať základné termíny, ktoré sa vyskytujú v archívnych textoch“. *bch*

Inaugurácia rektora UCM

Inaugurácia nového rektora Univerzity sv. Cyrila a Metoda prof. Ing. Romana Boču, DrSc., bola spojená s otvorením školského roka dňa 1. októbra. Profesor Boča je odborníkom v oblasti anorganickej chémie s orientáciou na magnetochémiu. V roku 2011 získal ocenenie Vedec roka. Profesor Roman Boča pôsobí na UCM ako pedagóg od roku 2003. Bol vedúcim katedry a dekanom fakulty prírodných vied. Predtým pôsobil na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave.

bch

Hovoríme s Mgr. Miroslavom Haľákom, PhD.

S odvahou stáť za ideálmi humanizmu

Absolvent odboru dejiny a teória umenia na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity Mgr. Miroslav Haľák, PhD., patrí jednoznačne medzi našich úspešných absolventov. Už počas svojho vysokoškolského štúdia bol mimoriadne aktívny v organizovaní odborných podujatí, opakovane sa zúčastnil na niekoľkých zahraničných pobytoch a tiež bol členom redakčnej rady časopisu Universitas Tyrnaviensis. Momentálne je zamestnaný vo významnom viedenskom múzeu, a preto sme sa rozhodli položiť mu niekoľko otázok týkajúcich sa jeho práce, ale i spomienok na vysokoškolské štúdium.

V súčasnosti ste zamestnancom rakúskej galérie Belvedere vo Viedni, v jednej z najprestížnejších kultúrnych inštitúcií Európy. Čo je konkrétne vašou pracovnou náplňou?
Pracujem na pozícii kurátorskej asistencie, kam som sa dostal prostredníctvom výberového konania, vyhláseného pre prácu na momentálne prebiehajúcej výstave *Beyond Klimt – New Horizons in Central Europe*. Hľadali človeka, ktorý by bol zodpovedný za časti výstavy týkajúce sa strednej Európy. Prešiel som teda pohovorom a vybrali ma na túto pozíciu.

Vaša pracovná činnosť sa teda venuje priamo stredoeurópskemu umeniu. Je to oblasť, ktorou ste sa zaoberali dlhodobejšie, alebo išlo o novú výzvu, ktorej ste sa rozhodli čeliť?
Systematicky som sa venoval moderne a prevažne expresionizmu, k čomu smerovali všetky moje absolventské práce. Od bakalárskej až po dizertačnú prácu mi išlo predovšetkým o analýzu špecifických teoretických kontextov expresionizmu, ako napríklad sklon k antropocentrizmu alebo využívanie charakteristických znakových modelov v programe jednotlivých umelcov. Okrem toho určite zavážil aj môj pôvod, teda že mám blízko k prostrediu českému, maďarskému a, samozrejme, slovenskému.

Aký bol pre vás prechod zo Slovenska do iného prostredia, rakúskeho, keďže ste pravdepodobne museli začať žiť vo Viedni?
V podstate som sa nepresúval zo Slovenska, pretože už v dobe mojich štúdií som dlhodobo pôsobil v zahraničí, počas viacerých štipendijných programov na niekoľkých univerzitách v Bavorsku, potom vo Viedni, najprv ako kurátor v Slovenskom inštitúte a v kultúrnej diplomacii. V tom čase som už žil vo Viedni a ten presun nebol nijako traumatický. Hoci som mal, a aj mám, aktivity na Slovensku, moje centrum záujmu bolo tu vo Viedni.

Poďme však k vášmu štúdiu. Na Trnavskej univerzite ste absolvovali bakalársky, magisterský aj doktorandský stupeň. Ako spomínate na štúdium na filozofickej fakulte?
Aj napriek tomu, že Trnava bola v čase môjho štúdia skôr menšie ospalé mesto, bolo moje vysokoškolské štúdium mimoriadne vzrušujúce a obohacujúce. Dovolím si tvrdiť, že som mal veľké šťastie a stále považujem ten základ, ktorý som získal na katedre dejín a teórie umenia, za nosný. Bol smerodajný v mnohých oblastiach, a primárne v metodologicko-teoretickej, nemožno však nespomenúť aj legendárne semináre pamiatkovej praxe a fantastické exkurzie s Ing. Gojdičom. Tá metodologická stránka, ktorú som mal možnosť získať, sa ukázala ako nesmierne prínosná aj v rámci môjho profesijného smerovania v zahraničí. Už počas môjho bakalárskeho štúdia a Erazmus štipendia na mníchovskej Ludwig-Maximilians-Universität sa ukázalo, že základ, ktorý som si priniesol na jednu z najstarších a najrenomovanejších katedier dejín umenia v Nemecku, bol naozaj dostačujúci, ba často priam nadpriemerný. Pozitívnym v Trnave bol bezprostredný a priateľský prístup pedagógov, tu som mal možnosť zažiť ešte staršiu generáciu ako prof. Hlinického, doc. Fašangovú či doc. Kahouna. Keď už spomínam doc. Fašangovú, pamätám si na jej výnimočný entuziazmus a zanietenie, s ktorým pristupovala k práci a ktorým ma dokázala nadchnúť pre hlbšie štúdium dejín umenia. Takisto to boli prof. Zervan a prof. Gerát, ktorým som vďačný za rozširovanie a otváranie obzorov smerom do tých najaktuálnejších tendencií v rámci teórie umenia a pre mňa zásadnej vedy o obraze (*Bildwissenschaft*). Toto všetko sa ukázalo ako smerodajné a dostačujúce aj na pomery zahraničných pracovísk. Čo sa teda týka odbornosti a prístupu, spomínam na túto katedru v dobrom. Na druhej strane aj čo sa týka študentského života, mal som šťastie na výborný kolektív, v ktorom nám predmet štúdia nebol len naordinovanou povinnosťou, ale zdrojom nekonečných kávových (a nielen kávových) debát.

Naša univerzita minulý akademický rok oslávila 25. výročie obnovenia svojej činnosti. Čo by ste jej vy osobne popriali do ďalších rokov?
Poprial by som jej odvahu stáť si za ideálmi humanizmu a kriticky vstupovať do spoločenských diskusií, ktoré sú možno často nepohodlné, ale sú potrebné a inštitúcia, akou je táto univerzita, musí byť spoločensky aktívna a viditeľná. Želám jej prívetivú otvorenosť a využitie potenciálu humanitných disciplín, posilnenie ich pozície v spoločnosti, aby tieto vedné odbory nestagnovali a išli stále dopredu. Aby sa aj z našej pozície disciplína dejín umenia efektívne transformovala a reagovala na vizuálne výzvy doby. To všetko jej úprimne želám.

Ďakujem vám za príjemný rozhovor a prajem veľa úspechov v ďalšom živote.

Adrián Kobetič

Poznáme víťazov fotografickej súťaže LET(O)_2018

Odborná porota v zložení Mgr. MgA. Roman Gajdoš, PhD., a MgA. Štefan Blažo, PhD., vyhodnotila fotografie súťaže *LET(O)_2018*, ktorú už piaty rok vyhlasuje univerzitný časopis *Universitas Tyrnaviensis*. Tento rok sa do súťaže prihlásilo 21 účastníkov.

Poradie prvých troch ocenených je nasledujúce:
1. miesto – Františka Dunajová (za fotografiu *Noemi*)
2. miesto – Silvia Grešová (*Odraz*)
3. miesto – Alena Šimová (*Brezno Rohožná*)

(Víťaznú fotografiu F. Dunajovej nájdete na prednej strane obálky tohto čísla.)

Dve z ocenených účastníčok, Silviu Grešovú a Alenu Šimovú, prijal a k úspechu im poblahoželal prorektor Trnavskej univerzity pre vedeckú a umeleckú činnosť prof. PhDr. Vladimír Rábik, PhD.

Zuzana Martinkovičová

Prorektor Trnavskej univerzity prof. Vladimír Rábik a riaditeľka univerzitnej knižnice PhDr. Zuzana Martinkovičová s dvoma ocenenými účastníčkami súťaže LET(O)_2018, Silviou Grešovou (druhá zľava) a Alenou Šimovou (tretia zľava). Foto: Michal Mrva

***Silvia Grešová**, Odraz, 2. miesto*

***Alena Šimová**, Brezno Rohožná, 3. miesto*

Vyskúšala som si Montessori metódu výučby

Moja skúsenosť s Erazmom+ v Nikózii na Cypre bola vskutku obohacujúca. Stáž som absolvovala v júni a auguste tohto roku a nielen že som si zlepšila svoje jazykové kompetencie, ale – čomu som skutočne veľmi rada – mala som skvelú príležitosť vyskúšať si Montessori metódu výučby v základnej škole. Táto metóda je veľmi vhodná a podstatná osobitne pre deti so špecifickými potrebami. Škola, v ktorej som pôsobila, mala iba 17 žiakov, keďže ju otvorili len v minulom školskom roku. Ide o súkromné zariadenie, v ktorom sa učia deti z rôznych kútov sveta, a bolo založené predovšetkým kvôli autistickému chlapcovi, nadpriemerne inteligentnému, pretože ostatné štátne aj súkromné školy vo vzdelávacom procese, ktorý mu mal byť poskytnutý, vcelku zlyhali.

Montessori metóda vzdelávania (pomenovaná podľa jej iniciátorky Márie Montessoriovej), podporuje najmä rozvoj osobnosti každého jedného žiaka, pretože každé dieťa je iné. Učiteľ je iba mentorom a tým, kto ich usmerňuje počas celého procesu výučby. Táto metóda nemá vekové ani časové ohraničenie, to znamená, že v škole nie sú triedy delené podľa veku žiakov ani sa nevyučuje podľa presného rozvrhu, pretože nijaký nie je. Deti si samy vyberajú, čomu sa budú v daný deň venovať, či matematike, vede, jazykom, športu, alebo umeniu. Staršie deti pritom pomáhajú mladším a takisto ich učia. Za vyučovanie je zodpovedný jeden hlavný pedagóg, ktorý má špeciálny Montessori certifikát, ostatní učitelia mu pomáhajú.

V rámci svojho pobytu som si vyskúšala, ako to v takejto škole beží počas školského roka, ktorého koniec práve spadal do prvých troch týždňov môjho pobytu na Cypre. Po skončení školského roka sme spolu s jednou kolegyňou viedli päť týždňov letnú školu. Pre deti sme sme pripravovali aktivity na celý deň, počas ktorého sa nehrali iba hry, ale sme mali aj rôzne typy záujmových krúžkov, ako matematický, jazykový, hudobný, športový, divadelný či filmový, ale napríklad aj rečnícky krúžok, v rámci ktorého sme s deťmi diskutovali a viedli ich k vyjadrovaniu vlastných názorov na rôzne témy. Každý týždeň sme sa zamerali na inú tému, s ktorou boli spojené aj rôzne aktivity.

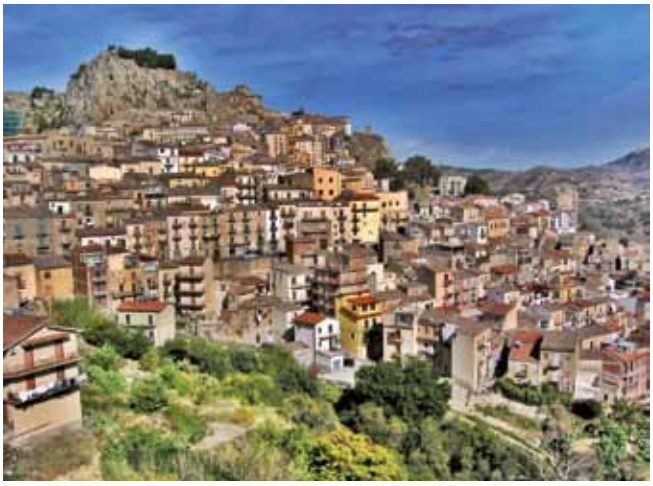

Nikózia. Ilustračná fotografia

Môj erazmovský pobyt na Cypre mi umožnil lepšie spoznať život tejto malej, ale zaujímavej ostrovnej krajiny. Navštívila som rôzne miesta, stretala sa s ľuďmi, ich osobitým životným štýlom a zvykmi. Som veľmi rada, že som sa zúčastnila na tomto projekte a vrelo odporúčam všetkým študentom, aby využili takéto možnosti cestovania a získavania nových odborných skúsenosti, ktoré sú v dnešnej dobe také žiadané.

Klára Slezáková

Za prof. MUDr. Milanom Pavlovičom, CSc.

Nedávno nás zarmútila smutná správa, že navždy odišiel prof. MUDr. Milan Pavlovič, CSc., emeritný prednosta I. internej kliniky Dionýza Diešku LF SZU a UNB v Bratislave. Prof. M. Pavlovič patril k pedagógom, ktorí významne prispeli k rozvoju Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave.

Profesor Pavlovič bol významný predstaviteľ nielen slovenskej, ale aj európskej medicíny, internista-kardiológ, pedagóg, vedec. Vybudoval školu vnútorného lekárstva, mnohí z jeho študentov sú dnes kandidáti vied, docenti, profesori. Publikoval vyše 120 originálnych článkov

v odbornom písomníctve doma aj v zahraničí, bol autorom statí v 15 monografiách, predniesol viac ako 300 prednášok na domácich aj zahraničných odborných podujatiach. Výchova mladých patrila v jeho práci na popredné miesto. V roku 1999 sa stáva hosťujúcim profesorom na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity, bol členom Vedeckej rady dekana FZaSP Trnavskej univerzity.

Prof. Milan Pavlovič bol vzácny človek, odborník, pedagóg. Zostáva v našich spomienkach a modlitbách.

Bohumil Chmelík

Niečo o frazémach

V jazykovej praxi sa často stretávame s frazémami, ktoré nejednému z nás môžu spôsobiť isté komplikácie, pretože význam slovného spojenia je zahalený rúškom tajomstva. Jedným z takýchto vyjadrení je aj spojenie pranierovať (niekoho).

Ako vznikla frazéma pranierovať (niekoho)?

Naši predkovia previnilcov trestali rôznym spôsobom. V mestách či väčších dedinách sa veľmi často staval *pranier*. Pranier bol drevený alebo kamenný stĺp, o ktorý priväzovali previnilcov. Išlo zväčša o ľudí, ktorí sa prehrešili „ľahšie“ – napríklad o zlodejov, opilcov či ženy, ktoré boli prichytené pri cudzoložstve. Pranier však mohol mať aj podobu klietky (klietka hanby sa zachovala napríklad v Levoči, pochádza zo 16. storočia), no mohla to byť len jama prekrytá mrežou – v nej bol istý čas previnilec väznený. Niekedy sa mu ruky a krk vložili medzi drevený nákrčník, ktorý mal otvory pre hlavu a ruky – dotyčnému sa tak znemožnila akákoľvek manipulácia i pohyb. Takémuto zariadeniu sa hovorilo husle alebo basa – odtiaľ poznáme doteraz známe slovné spojenie *ísť do basy*. Priviazanie o pranier znamenalo, že ktokoľvek z okoloidúcich mohol na vinníka napľuť, biť ho, nadávať mu či hádzať doňho hnilé ovocie. Takáto forma trestu sa realizovala vždy vo sviatky alebo v nedeľu, pretože vtedy bolo na námestí, kde sa praniere zvyčajne umiestňovali, najviac ľudí – a odsúdenie malo hromadný charakter.

Pranierovať teda znamená *verejne odsúdiť niekoho, vystaviť ho potupe*. Synonymne možno slovo *pranierovať (niekoho)* nahradiť slovom *kritizovať (niekoho)*.

Pranier ako historický artefakt sa nám zachoval v mnohých slovenských mestách, napríklad v Piešťanoch (1830), v Senci (16. storočie), v Leopoldove (1678) a inde.

Ako vnikla frazéma Pandorina skrinka?

Predošlá frazéma sa viazala na naše dejiny, Pandora je však postava z gréckych dejín. Vojtech Zamarovský v knihe *Bohovia a hrdinovia antických bájí* vysvetľuje, že to bola krásna žena vytvorená najvyšším bohom Diom. Z hliny a vody ju zhotovil ako sochu Hefaistos a Zeus do nej vdýchol život. Ňou chcel realizovať svoj plán a pokoriť ľudstvo. Prečo? Prometeus daroval ľuďom oheň, ktorý ukradol bohom, a tak sa ľudia vedeli sami o seba postarať a bohom už neprinášali také obety ako voľakedy. Zeus teda rozhodol, že pošle na zem Pandoru (Pandora v preklade znamená „obdarovaná všetkými darmi, všetkými pôvabmi“). Neposlal ju za Prometeom, ale za jeho bratom Epimeteom, ktorý sa do nej zaľúbil a aj napriek nevôli Prometea sa s ňou i oženil. Pandora si ako svadobný dar priniesla od bohov skrinku, sama ju predtým nikdy neotvorila. Bohovia však do skrinky skryli všetko, čoho sa chceli zbaviť. Po svadbe – napriek Prometeovmu varovaniu – Pandora skrinku predsa len otvorila a vtedy sa z nej na zem vyliali všetky zlá, choroby, utrpenia... všetky biedy sveta. Aj keď vzápätí veko zavrela, vnútri už zostala len jedna jediná: nádej.

Pandorina skrinka sa dá chápať ako *semenisko zla*. Použiť frazému možno aj v slovesnom spojení *otvoriť Pandorinu skrinku*: ak niekto otvorí Pandorinu skrinku, púšťa sa napríklad do témy, ktorá rozpúta veľa zlého, alebo do aktivít, ktoré môžu veľa zlého priniesť.

Príbeh Pandory sa často pripodobňuje biblickému obrazu Evy, ktorá takisto proti vôli Boha odtrhla jablko poznania v rajskej záhrade a ponúkla ho Adamovi.

Spracovala: Gabriela Magalová,
Katedra slovenského jazyka a literatúry PdF TU

Pedagogické myslenie a školstvo na Slovensku

Publikácia *Pedagogické myslenie a školstvo na Slovensku od obdobia normalizácie po pád komunizmu*, ktorá práve vychádza v editorstve prof. Blanky Kudláčovej vo vydavateľstve Typi Universitatis Tyrnaviensis, spoločnom pracovisku Trnavskej univerzity a VEDY, vydavateľstva SAV, nadväzuje na zborník *Pedagogické myslenie a školstvo na Slovensku od konca druhej svetovej vojny po obdobie normalizácie* (2017). Je reflexiou pedagogického myslenia, školstva, vzdelávania a výchovy v posledných dvoch dekádach obdobia socializmu, keď obsah výchovy a vzdelávania bol naďalej sýtený marxisticko-leninskou ideológiou. Publikácia ponúka čiastkové výstupy historicko-pedagogických bádaní riešiteľov projektu a ďalších členov výskumného tímu, vychádzajúce z archívnych prameňov a dobovej literatúry.

(red.)

Galéria študentov TU

ocenených za výnimočnú reprezentáciu univerzity

Mgr. Ľubica Nicolussi

za dlhodobo vynikajúce študijné výsledky

OCENENIE REKTORA

Vladimír Hurban

za úspešnú reprezentáciu na národných a medzinárodných majstrovstvách v lukostreľbe

OCENENIE REKTORA

Bc. Marek Prudovič

za vynikajúce výsledky v štúdiu a aktívnu spoluprácu na fakultných aktivitách

OCENENIE REKTORA

Bc. Dominika Kuchynková

za reprezentáciu univerzity na kultúrnom podujatí

OCENENIE REKTORA

OCENENIE REKTORA

Bc. Katarína Sovíková

za študijné výsledky a opakovanú reprezentáciu na celoslovenskom kole ŠVOČ

Bc. Simona Bagalová

za opakovanú spoluprácu pri fakultných podujatiach a študentských aktivitách

OCENENIE REKTORA

OCENENIE REKTORA

Bc. Tatiana Beňušová

za spoluprácu pri riešení projektu „Rastieme k zodpovednosti"

OCENENIE REKTORA

Ing. Bc. Kristína Šmogrovičová

za vynikajúce študijné výsledky a spoluorganizovanie fakultných činností

Bc. Juraj Valentovič

za úspešnú reprezentáciu univerzity v zahraničí a prácu v univerzitnom buddy tíme

OCENENIE REKTORA

Bc. Eva Schneiderková

za spoluprácu pri riešení projektu „Rastieme k zodpovednosti"

OCENENIE REKTORA